

CUPRINS

REZUMAT	2
ECONOMIE	4
AVERTISMENT: SEMNAL GREȘIT PENTRU INVESTITORI	5
TENDINȚE: INDICATORI ECONOMICI	8
TENDINȚE: AȘTEPTĂRI ALE COMUNITĂȚII DE AFACERI (PRIMELE CINCI LUNI ALE LUI 2001)	11
FOCUS: PRIVATIZAREA	12
TENDINȚE: CONJUNCTURA INTERNAȚIONALĂ, CREȘTEREA ECONOMICĂ ȘI DEFICITUL COMERCIAL	19
SOCIAL	23
TENDINȚE: PREȚURI	23
FOCUS: PIAȚA MUNCII	24
FOCUS: COPIII INSTITUȚIONALIZAȚI	25
FOCUS: EXCEPTAREA DE LA IMPOZIT A SPECIALIȘTILOR IT	32
POLITIC	35
AVERTISMENT: CHIAR DACĂ LUCRURILE SE MIȘCĂ, SUNTEM ÎNCĂ ÎN URMĂ CU ADERAREA LA UE	35
TENDINȚE: STABILITATE ȘI ÎNCREDERE POLITICĂ	46
FOCUS: CUM NE AFECTEAZĂ “LEGEA STATUTULUI MAGHIARILOR”?	47
JURIDIC	50
TENDINȚE: CRIMINALITATEA	50
FOCUS: PROSTITUȚIE ȘI PROXENETISM	51

INDICATORII DE BAZĂ

INDICATORI	Ian 2001	Feb 2001	Mar 2001	Apr 2001	May 2001	Iun 2001	
Devalorizarea leului, %	2.5	2.2	1.8	2.1	2.2		–
Inflație, %	3.7	2.3	2	2.7	1.7	1.6	–
Variația produsului industrial, %	3.9	3.4	11.5	-3.7	7.8		↑
Rata șomajului, %	10.8	10.8	10.4	9.9	9.3		↓
Angajați (mii)	4,416	4,450	4,470	4,488			↑
Deficit comercial (mil. \$)	-261	-332		-448	-484		↑
Salariul lunar brut (\$)	138	127	136	155	149		–
Companii străine care își măresc cifra de afaceri în România (sondaj trimestrial KPMG), %							
		55			70*		↑
Încrederea în Guvern, %							
	50	52		51	44		
Capacitatea Guvernului de a schimba lucrurile în bine (sondaj CURS), %							
			57			46	↓
Pesimism, % (Țara se îndreaptă într-o direcție greșită)							
	53	54			52		↓
Bunăstare subiectivă, % (O duc mai bine decât anul trecut)							
	17	18		16.1	19		–

* previziune

REZUMAT

Perioada de grație a guvernului Năstase pare să se apropie de sfârșit. Probleme grave apar fie la întreprinderile privatizate, ca în cazul Reșița, fie la cele în curs de privatizare, cum ar fi SIDEX. Conducerile acestor întreprinderi sunt puse în fața unor dificultăți extraordinare, iar protestele sindicale ilegale devin o obișnuință. Deși acestea sunt cazuri punctuale, problemele industriei grele par a fi de natură generală: întreprinderile, atât cele private cât și cele publice sunt prinse în lanțul de arierate care paralizează economia românească și care pot fi rezolvate doar de către guvern. Nici un cabinet anterior nu a reușit acest lucru, rezolvarea acestei probleme devenind principala cerință a Comisiei Europene (CE), a Fondului Monetar Internațional (FMI) și a Băncii Mondiale. Îmbunătățirea ratingului României de către *Standard & Poors*, o confirmare a optimismului moderat care caracterizează primul număr al acestui raport, a fost o veste foarte bună, dar criticile venite din partea presei financiare internaționale după gestionarea deficientă de către guvern a crizei de la Reșița riscă să descurajeze din nou potențialii investitori străini. Același efect îl au și legile de restituire a proprietății care sunt confuze și prevăd prea multe excepții. Probabil că cel mai important avertisment din acest număr al revistei este acela că România rămâne mult în urmă în procesul de aderare la UE, în general din cauza capacității instituționale relativ slabe.

Încrederea populației în guvern și în instituțiile guvernamentale, în special în justiție, a suferit un semnificativ declin. Primul Ministru se bucură încă de un semnificativ sprijin, însă politica guvernamentală în privința justiției ar trebui revizuită având în vedere cele 11% pierdute în ultimele trei luni la încrederea publicului în justiție (Fig. 10. în secțiunea politică). Vestea bună este că sondajul nostru la Camera Deputaților arată că, până și între parlamentarii opoziției, numai o minoritate crede că o moțiune de cenzură ar putea pune în pericol guvernul până la sfârșitul acestui an. Guvernul nu se află sub nici o amenințare din partea opoziției oficiale din Parlament: amenințările există însă, în economia reală și în mai puțin formalele mișcări sindicale de protest.

ECONOMIE

Semnale incerte

În iunie anul acesta, FMI și Banca Mondială, deși recunoscând evoluția pozitivă a economiei românești, și-au exprimat rezerve serioase în privința direcției și vitezei reformelor economice. FMI a amânat luarea deciziei privind extinderea acordului actual până în august-septembrie pentru a permite guvernului să crească viteza reformelor și să schițeze bugetul pentru anul 2002. Banca Mondială și-a fondat strategia de asistență de țară pentru 2002-2004 pe scenarii opuse, arătând că este în totalitate la latitudinea guvernului român să evite scenariul pesimist. Ținând seamă de toate aceste semnale, se poate spune că există serioase riscuri pentru economia românească în *următoarele șase luni*; și sunt necesare măsuri ferme pentru evitarea lor:

- Cheltuielile publice trebuie ținute sub un control strict, inclusiv salariile din sectorul public;
- Exceptările de taxe și impozite, chiar dacă par încurajante pentru dezvoltarea mediului de afaceri, sunt de fapt costisitoare, au efecte distorsionante și sunt ineficiente; același efect îl au împrumuturile de la băncile de stat direcționate politic; ambele ar trebui evitate.
- Guvernul trebuie să vândă rapid și în condiții clare băncile de stat;
- Subvențiile la prețurile energiei ar trebui eliminate cu scopul de a reduce pierderile companiilor de utilitate publică;
- Guvernul ar trebui să evite confuzia și semnalele contradictorii în privința procesului de privatizare;

Acest al doilea număr din Early Warning Report analizează evoluțiile pe aceste direcții și dă un număr de **avertismente**.

- Chiar dacă încrederea mediului de afaceri și rezultatele acestuia s-au îmbunătățit în primele cinci luni,
- *privatizarea* este încă un proces încurcat (vezi Focus),
- guvernul intenționează să implementeze o controversată *exceptare de impozite* pentru angajații din sectorul IT (vezi secțiunea Social),
- iar *conjunctura internațională* rămâne destul de nefavorabilă.

Există *presiuni sociale* puternice pentru a bloca restructurarea companiilor privatizate de curând, iar guvernul are dreptate când le ia în seamă (Secțiunea Socială). Însă cedarea la presiuni anarhiste de stradă și alimentarea

sentimentelor anti-capitaliste ale publicului folosind un limbaj inflamator (vezi secțiunea Social) este o strategie perdantă pe termen lung, întrucât va discredita guvernul pe plan internațional într-o perioadă când consolidarea fiscală este incompletă și este încă nevoie de finanțare externă.

Avertisment: semnal greșit pentru investitori

Studiu de caz 1: conflictul de muncă de la CS Reșița

Decizia APAPS de a solicita încetarea legală a contractului de privatizare a CS Reșița cu compania americană Nobel Ventures ar putea fi întemeiată. Totuși, slaba gestionare a crizei de la Reșița, a transmis semnale greșite atât către publicul român cât și către investitorii străini.

Informații generale

Anul trecut în septembrie, 94.4% din CS Reșița a fost vândut pentru 85.25 milioane de dolari, sumă care includea investiții viitoare ale cumpărătorului în re tehnologizarea ecologică a combinatului. Arieratele companiei depășeau 120 miliarde de lei (aproximativ 56 milioane de dolari la acea vreme), de patru ori valoarea acțiunilor companiei.

Primul conflict a izbucnit în ianuarie când muncitorii au pornit o grevă spontană pentru a protesta împotriva unei întârzieri de câteva zile în plata salariilor. Din acel moment, noul proprietar a intrat într-o criză de lichidități care a adus după sine întreruperi în alimentarea cu energie și gaz, având drept consecință suspendarea producției începând din 15 mai. Pe 1 august, plata salariilor a întârziat din nou cu două săptămâni, iar muncitorii au protestat blocând drumul Reșița-Caransebeș. Intervenția Ministrului Privatizării, Ovidiu Mușetescu a condus la o îmbunătățire temporară a situației. Hotărârea de Guvern 490/2001 a acordat proprietarului o re-eșalonare a datoriilor în schimbul promisiunii că va achita la timp salariile și datoria către fostul FPS și că va face investițiile specificate în contract. Proprietarul s-a plâns că Reșița nu își poate recupera banii de la celelalte întreprinderi românești, cum ar fi Petrotub Roman.

Pe 31 mai salariile au fost din nou întârziate, ceea ce a condus la noi conflicte și la o încercare a proprietarului de a concedia liderii sindicali care se dovediseră mai agresivi. De atunci criza a fost escaladată, conducerea cerând ca munca să fie reluată pentru a plăti salariile, iar condiția sindicatelor pentru reînceperea producției era rezolvarea restanțelor la plata salariilor. Proprietarul avea nevoie de reînceperea producției pentru a putea obține un împrumut bancar pentru plata salariilor: nu ar fi creditat nimeni o întreprindere paralizată de grevă generală. În iunie, sindicatele au ca principală revendicare anularea contractului de privatizare. În urma cererii sindicale, APAPS a anunțat că va cere în justiție anularea acestui contract.

APAPS a cerut conducerii CS Reșița să respecte prevederile contractuale, cum ar fi:

- Să respecte legea românească privind plata salariilor,
- Să nu reducă personalul pentru cel puțin cinci ani,
- Să exporte până la sfârșitul anului 2001 bunuri în valoare de 100 milioane de dolari,
- Să investească 67 milioane de dolari în următorii cinci ani,
- Să mărească producția la 1,2 milioane de tone pe an până în 2002,
- Să plătească arieratele de 35 de milioane de dolari până pe 15 septembrie 2001.

Întrucât, realist vorbind, multe din aceste condiții nu vor putea fi îndeplinite, anularea contractului de privatizare ar putea părea justificată. Totuși, grevele de la Reșița au fost toate ilegale. Decizia guvernului de a cere rezilierea a venit după ce aceasta a devenit prioritatea sindicatului, decizie primită foarte prost de către comunitatea de afaceri internațională și de către presa străină. Reșița a transmis semnalul că guvernul ar susține acțiuni ilegale ale sindicatelor împotriva proprietarilor legali ai companiilor dacă aceștia au ghinionul să nu fie români. Cu siguranță nu aceasta a fost intenția executivului, dar acțiunile sale au fost suficient de confuze pentru a lăsa această impresie. Mai mult decât atât, Reșița pare să fie și mai interesantă pentru un studiu de caz deoarece poate fi comparată, la o scară mai mică, cu SIDEX, următoarea mare fabrică de oțel aflată pe agenda privatizării. De ce ar cumpăra un investitor străin asemenea companii aflate în dificultate când a devenit foarte clar că guvernul nu cooperează în perioadele dificile?

Revenind la criza din Reșița, guvernul ar fi trebuit să evite anumite acțiuni:

- Întârzierea ștergerii unor datorii specificate în contractul cu cumpărătorul Nobel Ventures. Aceasta a permis companiei să se considere îndrituită să nu își respecte unele obligații contractuale. Pe viitor, guvernul va trebui să își respecte promisiunile, chiar și pe cele care nu îi convin, dacă investitorilor li se cere să facă același lucru.
- Intervenția APAPS în negocierea dintre conducere și sindicate, care depășește clar atribuțiile agenției. Alte instituții ar trebui să fie responsabile pentru asemenea acțiuni, cum ar fi Consiliul Economic și Social, desemnat ca mediator social încă de la fondarea sa, în ciuda rolului pur consultativ la care a fost redus în timpul guvernărilor anterioare.
- Negocierile guvernului cu un sindicat care conduce o grevă ilegală, și care promovează forme de rezistență precum blocarea unui drum național. Toleranța față de comportamente ilegale va slăbi și mai tare domnia legii și va alimenta percepțiile actuale cum că astfel de acte nu sunt condamnate, deci o asemenea strategie de protest devine legitimă.

- Introducerea târzie în discuție a problemei clauzelor nerespectate din contractul cu Nobel, imediat după momentul în care sindicatele au adoptat ca principală revendicare rezilierea acestui contract. S-a creat astfel impresia că APAPS nu a făcut decât să cedeze la presiunile sindicale. APAPS nu are decât un singur partener legal – cumpărătorii companiilor pe care le vinde. Dacă își depășește rolul de promotor al privatizării pentru a avantaja sindicatele, credibilitatea sa va avea de suferit. Este posibil ca angajații să evidențieze probleme reale, totuși, nu APAPS ar trebui să se angajeze în dialog cu ei. Mai degrabă ar trebui să aibă propriul său sistem de monitorizare post-privatizare cu scopul de a se putea prezenta imediat în justiție cerând rezilierea contractelor.

Studiu de caz 2: modificări ale legii restituirii pădurilor

Pe 27 iunie 2001 Guvernul României a adoptat o Ordonanță de Urgență pentru modificarea legii 1/2000 privind restituirea pădurilor. Deși anunțat cu mult timp în urmă, acest act normativ poate crea unele probleme serioase:

- În ciuda afirmațiilor repetate ale guvernului privind renunțarea la ordonanțele de urgență, această modificare a unei legi organice s-a realizat tot printr-o ordonanță, în prima zi a vacanței parlamentare de vară. Aceasta a condus la proteste din partea opoziției și a presei, și a dat impresia că guvernul încearcă să ocolească dezbaterile parlamentare pe această temă.
- Această acțiune sprijină ideea că guvernul nu dorește transferul pădurilor către proprietari: multe excepții au fost create, compensarea are prioritate în fața restituției, iar unele categorii, cum ar fi cetățenii români din afara granițelor, sunt excluse, ceea ce nu se întâmpla în versiunea anterioară a legii. Ordonanța discriminează între asociații, care primesc până la 20 ha, și proprietari individuali care primesc până la 10 ha. De asemenea introduce o discriminare între Transilvania, care a avut un sistem mai bun de înregistrare, și vechiul regat, prin faptul că nu acceptă proba cu martori ca metodă de stabilire a drepturilor de proprietate. Aceasta va determina multe asociații din regiunea sub-carpatică, care nu au întreaga documentație pentru proprietatea lor, să recurgă la justiție, întrucât aceasta recunoaște probele cu martori. Legi similare date în anii precedenți au provocat deja o jumătate de milion de procese care au durat ani întregi, au paralizat tribunalele și au întârziat nașterea unei piețe a proprietății imobiliare. Este foarte probabil ca această lege să producă dispute între proprietarii de păduri, categorie aproximată la 250,000-300,000 de grupuri, prin acordarea de drepturi aproape discreționare către Agenția Națională a Pădurilor, o companie de stat cu aproape 33,000 de angajați care gestionează pădurile naționalizate.
- Ca și în cazul legii 18/1991, care a creat în prima decadă de tranziție dificultăți transferului drepturilor de proprietate asupra terenurilor, acest nou proiect creează atât de multe excepții și limitări încât

restituirea devine ea însăși o excepție mai degrabă decât o regulă. Mai mult chiar, forma de despăgubire pentru cazul în care restituirea nu se face în natură este construită asemănător cu cea dintr-o lege controversată, 10/2001, care compensează foștii proprietari nu cu bani ci cu acțiuni ale companiilor scoase la privatizare, cu o valoare reală discutabilă.

Concluzie

Spre deosebire de legile privind proprietățile imobiliare care au prezentat probleme sociale prin punerea în opoziție a foștilor proprietari cu actualii chiriași, restituirea pământului împădurit nu prezintă nici un pericol social în sine, întrucât pădurile naționalizate sunt gestionate de stat. Apărarea proprietății etatiste și o campanie împotriva proprietății private transmit semnalul că actualul guvern nu este un apărător al dreptului de proprietate. Sunt de așteptat proteste din partea proprietarilor și conflicte care ar putea escalada între angajații Agenției Naționale a Pădurilor și asociațiile foștilor proprietari. Nu există nici o evaluare independentă și credibilă a modului cum statul gestionează tăierile de copaci în aceste păduri, deci statul nu poate dovedi că protejează mai bine aceste păduri decât ar face-o proprietarii lor. Mai mult decât atât, românii care locuiesc în afara granițelor sunt deseori fie investitori fie consilieri ai investitorilor, iar discriminarea la care sunt supuși, în condițiile în care guvernul va trebui în câțiva ani să liberalizeze vânzarea de pământ către orice cetățean al UE, este o acțiune inutilă și cu potențial negativ. Guvernul ar trebui să negocieze în timpul acestei veri și să renunțe la unele dintre cele mai controversate puncte înainte ca proiectul să ajungă la cele două Camere în toamnă.

Tendențe: Indicatori Economici

Produsul intern brut estimat pentru primul trimestru al anului 2001 a înregistrat o creștere reală de 4.8%, comparat cu aceeași perioadă din 2000. Creșterea producției industriale conduce la o valoare adăugată de 11.8%, urmată de sectorul construcțiilor cu 7% și al serviciilor cu 2.4%. Aceste trei domenii, care reprezintă 87.6%, sunt cele care determină creșterea PIB. Această evoluție este promițătoare, dar nu elimină îngrijorările privind sectorul agricol, unde nu se înregistrează nici un semn de revitalizare.

Sectorul Industrial

În aprilie 2001, producția industrială și-a continuat creșterea, cu 11.2% în termeni absoluți și cu 13.4% în termeni comparabili. Indicii producției industriale (ajustați la numărul de zile lucrătoare) au înregistrat valori mai ridicate decât în lunile precedente (Fig. 1.). Creșteri peste medie au fost înregistrate în industria manufacturieră, în timp ce industria extractivă și cea energetică au înregistrat mici scăderi.

Creșterea producției industriale este bazată doar pe ramura manufacturieră care continuă această bine-venită tendință începută în ianuarie 2001.

Bunurile intermediare și cele de consum continuă să se extindă, în timp ce sectorul energetic și bunurile de folosință îndelungată arată semne de oboseală.

Fig. 1. Producția industrială (ajustat la zile lucrătoare; luna anterioară = 100)

	2000				2001			
	Sep	Oct	Nov	Dec	Ian	Feb	Mar	Apr
INDUSTRIE	109	94.9	103.9	97.6	94.3	111.1	101.2	103.9
Industria Extractivă	105.6	100.1	101.8	95.8	105.1	103	98.5	98.5
Industria Manufacturieră	109.9	93.5	103.7	97	92	113.7	103	105.6
Energie, Apă, Gaz	104.1	104	108.7	105.1	103.4	100.3	88.1	93.7
Bunuri de capital	113.8	104.3	106.3	91.7	89.3	112.8	105.2	111
Bunuri de folosință îndelungată	118	96.6	105.7	92.4	101.1	114.2	95.5	90.6
Bunuri de consum	107.6	88.5	105.8	105.2	90	108.7	102.9	107.3
Energie	103.8	100.5	104.7	100.1	105.6	102.3	92.7	97.1

Privind mai de aproape evoluția industriei manufacturiere vom descoperi o configurație complexă. Nu toate sectoarele s-au extins cu aceeași viteză.

Comparând martie cu aprilie, 11 din 21 de sectoare au înregistrat creșteri în timp ce 10 sectoare industriale au înregistrat scăderi. (vezi Fig. 2.). Cea mai surprinzătoare creștere a fost cea înregistrată în sectorul echipamentelor de comunicații, radiourile și televizoarele sărind la 167% după trei luni de declin iar mașinile electrice și aparatura la 126%. Această creștere este importantă în special prin prisma valorii adăugate care este foarte mare.

Alte sectoare cum ar fi cel al instrumentarului medical, instrumentelor optice și de precizie sau al fibrelor chimice și artificiale au avut rezultate pozitive.

Sectoare precum *alte mijloace de transport*, metalurgie, echipamente și mașini, și produse textile au înregistrat evoluții mai constante pe când în alte sectoare nivelul a oscilat.

În general, producția în cadrul industriei manufacturiere a crescut datorită efectelor cumulate ale sectoarelor (creșteri și descreșteri), dar fără să existe un declin important în nici una din componentele sale.

Fig. 2. Evoluția profitului în sectoarele manufacturiere (luna anterioară = 100)

Sectoare manufacturiere	Ian	Feb	Mar	Apr
Echipamente de transmisie, radio, TV	79	95.3	99.7	167
Mașini și aparatură electrică	96.4	113	98.6	126.7
Alimente și băuturi	76.1	110.6	108.8	122.2
Mass-media	95	94.9	92.5	115
Procesarea plasticului și a cauciucului	110.6	108.3	107.3	114.3
Materiale de construcție	89.8	117.6	121.5	114.3
Instrumentar medical, optic și de precizie	84.5	145.5	81.4	112.9
Fibre chimice și artificiale	82.1	137.8	103.2	112.2
Construcții metalice	90.5	115.1	104.8	111
Procesarea petrolului	102.3	112.5	91.7	109.1
Alte mijloace de transport (altele decât auto)	86.9	109.1	96.6	100.6
Metalurgie	112.4	116.3	103	99.1
Echipamente și mașini	87.4	123.1	110.9	98.9
Produse textile	98.1	116.3	96.3	96.4
Automobile pentru transport	103.2	100.4	105.2	96.4
Hârtie și carton	99.8	118	97.3	93.5
Încălțăminte și produse din piele	121.4	113.9	94.5	89.1
Procesarea lemnului	100.1	111.7	95.7	87.1
Mobilă și altele	108	111.3	97.1	85.3
Haine și textile	113.2	104.7	91.9	81.1
Procesarea tutunului	69.8	137.9	151.7	72.7

Sursă: INSSSE, Mai 2001

Această evoluție nu este explicabilă prin măsuri legate de politica industrială a guvernului. Până acum, Ministerul Industriei și Resurselor (MIR) nu a proiectat asemenea măsuri, deci politica industrială a fost gestionată de către sectorul IMM al ramurii industriale. Două măsuri importante au fost luate în prima parte a lunii februarie: TVA-ul și exceptările de la plata taxelor vamale pentru echipamentele importate pentru dezvoltare. Aceste două excepții au influențat negativ balanța comercială și au descurajat producătorii români de asemenea echipament. Așadar, creșterea în sectorul manufacturier poate fi explicată de alți factori decât de politica deliberată a guvernului.

Tendențe: Așteptări ale comunității de afaceri (primele cinci luni ale lui 2001)

Un sondaj al Băncii Naționale a României (BNR) arată un optimism rezervat în cadrul comunității de afaceri, cu așteptări ca acest an să aducă o creștere sănătoasă a produsului industrial. Stocurile rămân la niveluri acceptabile și nu se așteaptă o creștere iminentă a prețurilor.

Acest optimism rezervat este reflectat și în creșterea investițiilor în primul trimestru al anului 2001, în special în construcții și în producerea de echipament industrial.

Fig. 3. Așteptări ale mediului de afaceri

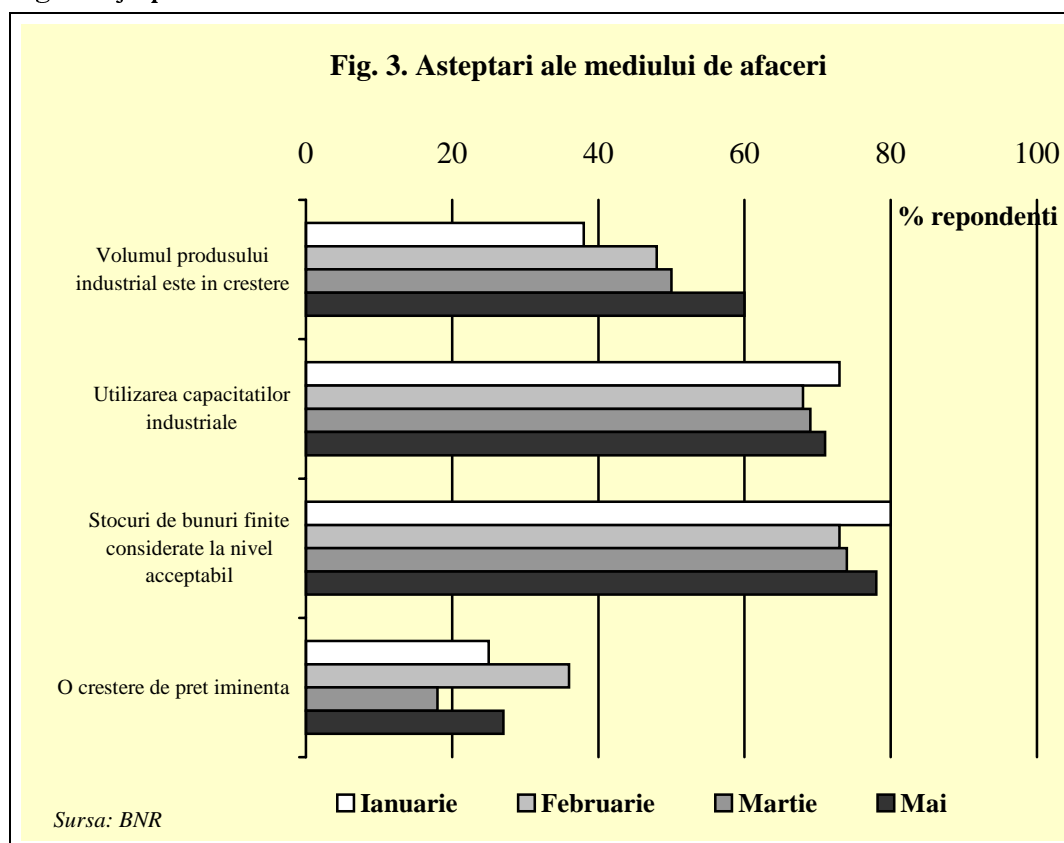

Fig. 4. Investiții în primul trimestru al lui 2001

Primul trimestru din 2001 (% din primul trimestru din 2000)	
Total investiții	104,7
Construcții	105,1
Echipament (inclusiv mijloace de transport)	108,1

Focus: Privatizarea

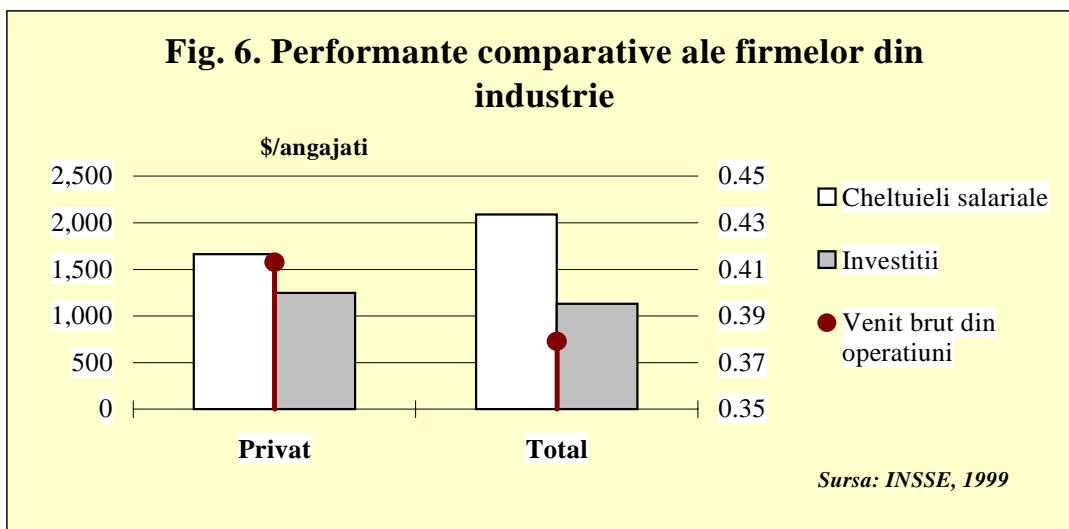
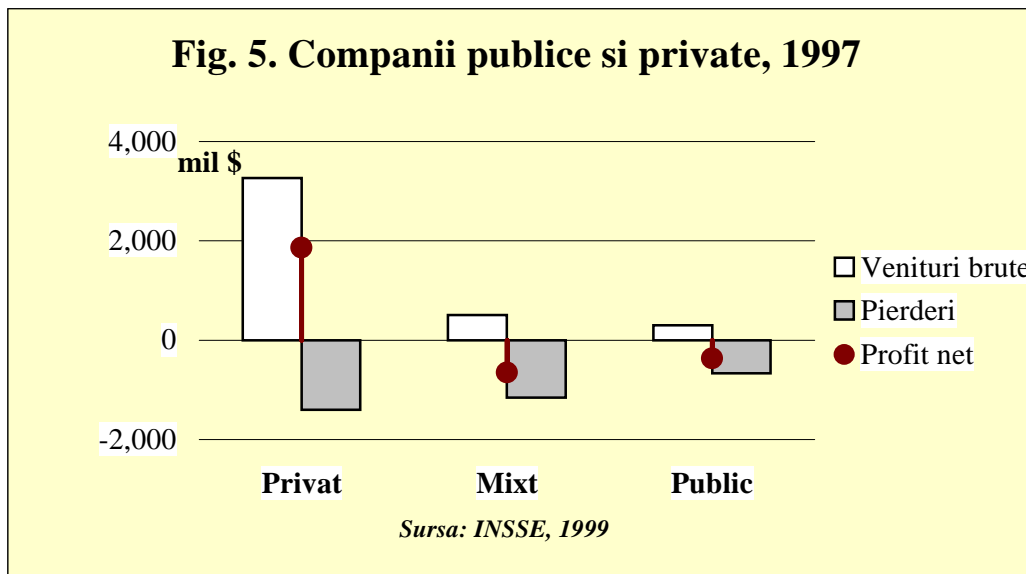
De ce să privatizăm și cum

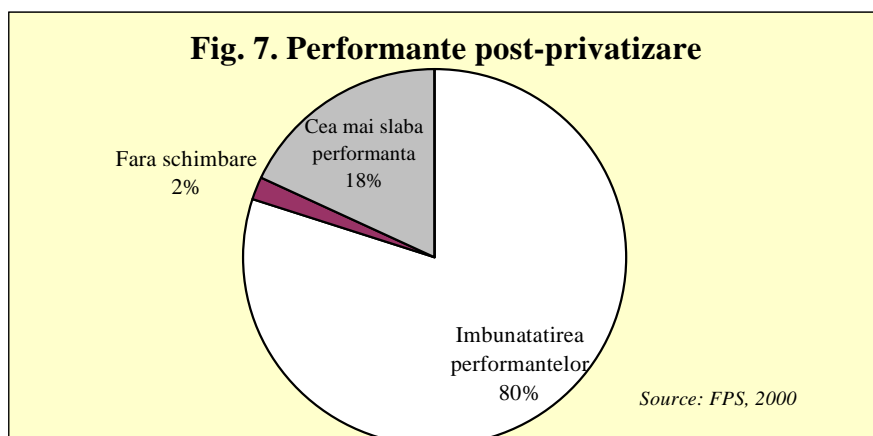
Acum, după mai mult de zece ani de tranziție, s-a ajuns la un consens destul de larg în privința anumitor aspecte ale privatizării. Dacă în urmă cu zece ani existau multe controverse, acum este aproape unanim acceptat că:

- *Privatizarea aduce în general o îmbunătățire a eficienței.* Deși există cazuri izolate de companii unde privatizarea nu a avut rezultate pozitive, în general productivitatea a crescut (atât a capitalului cât și a forței de muncă), iar investițiile s-au mărit. Aceste concluzii generale se verifică și în cazul României (Fig. 5, 6 și 7). Diferența de eficiență reală poate fi și mai mare, de vreme ce multe întreprinderi private nu declară o parte importantă din profitul lor și exagerează pierderile pentru a ocoli sistemul de impozitare.
- *Concentrarea de proprietate aduce un management mai bun.* Privatizarea în masă, prin cupoane sau metoda MEBO, este mai puțin eficientă în țările Europei Centrale și de Est decât în țările occidentale unde a fost inițial aplicată, deoarece cele dintâi nu au piețe stabile și instituții puternice care să asigure transparența tranzacțiilor și să protejeze acționarii minoritari. Distribuția de acțiuni în masă tinde să fie ori ineficientă în raport cu scopul propus, ori să sfârșească în aranjamente financiare obscure.
- *Investitorii străini sunt mai performanți decât cei interni.* Concentrarea proprietății în mâinile investitorilor străini direcți are avantajul de a aduce capital, tipuri de management și acces la piețe care altfel se vor dezvolta doar pe termen lung. De exemplu, în Ungaria, cu o tranziție dintre cele mai reușite, 75% din topul celor mai bune 100 de companii în ordinea vânzărilor au ca acționar principal o companie multinațională. Conform analiștilor economici, performanța economică actuală a Ungariei este mai puțin legată de condițiile anterioare tranziției cât de hotărârea guvernului de a vinde companiile de stat către proprietari privați care le pot reforma – în special după „marele salt” din 1995-96, când majoritatea furnizorilor de energie și gaz, centrale electrice, utilități publice, și bănci au fost vândute către investitori strategici, în ciuda greutăților temporare și a costurilor

politice plătite de către guvern. Aceasta este principala explicație pentru explozia economică actuală.

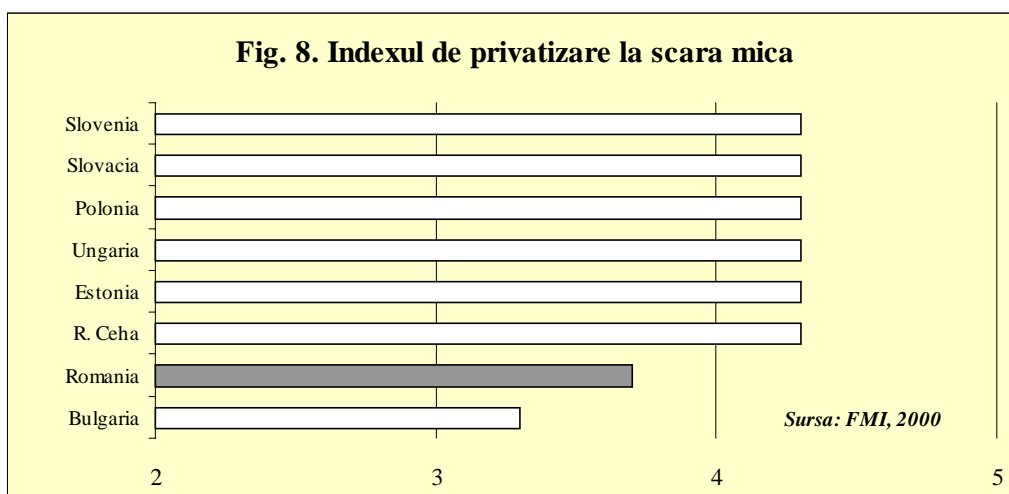
În concluzie, experiența regională arată că cea mai bună soluție este vânzarea bunurilor statului către investitori strategici străini. Dacă privatizarea pare câteodată un insucces, sau dacă rezultatele sale nu sunt chiar cele așteptate, nu trebuie să apară descurajarea: în aceleași condiții și proprietatea de stat ar avea eșecuri, iar costurile sociale ascunse ar fi mai mari.

Unde suntem

În ciuda dezbatărilor care țin de ani buni și a accelerării semnificative a privatizării în a doua parte a lui 1998, mare majoritate a companiilor deținute de stat în 1990 nu și-au schimbat proprietarul. Deși în primii ani ai tranziției au fost înregistrate progrese la privatizarea terenurilor și a fermelor – deși nici una nu a fost terminată, nici chiar sectorul turismului nu a fost afectat prea mult – România este ultima între țările candidate în privința indexului de privatizare pe scară mare calculat anul trecut de FMI (Fig. 9.), ca și în privința contribuției sectorului privat la totalul PIB-ului (Fig. 10.).

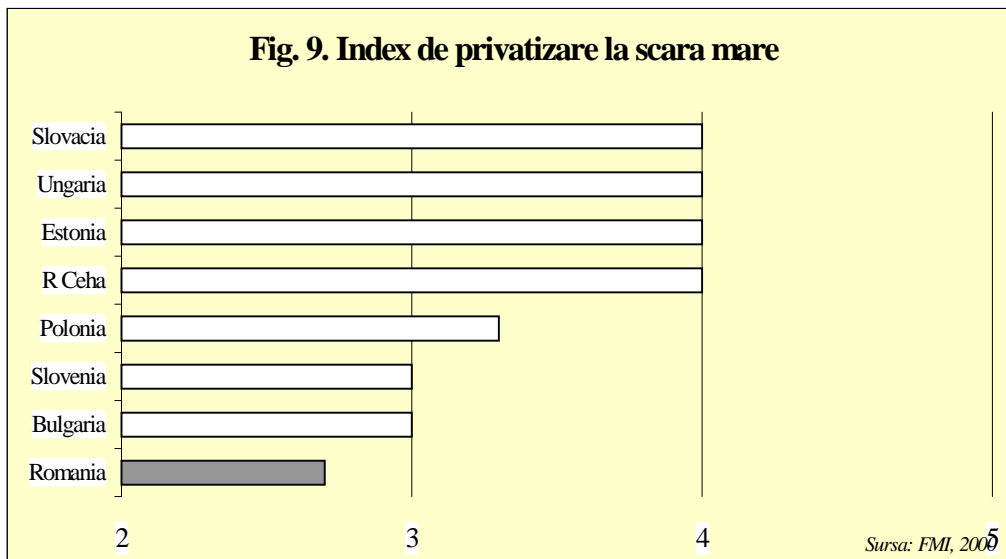
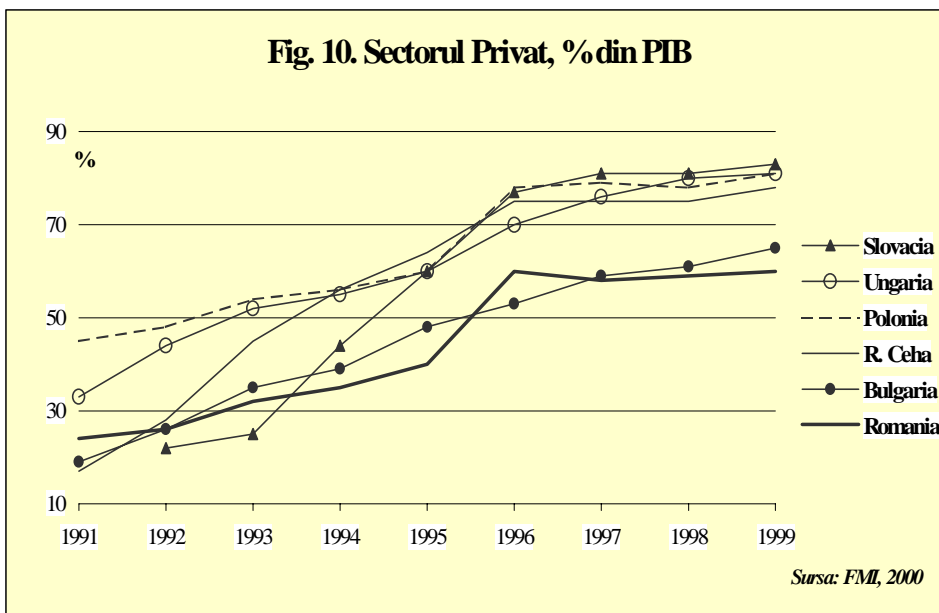
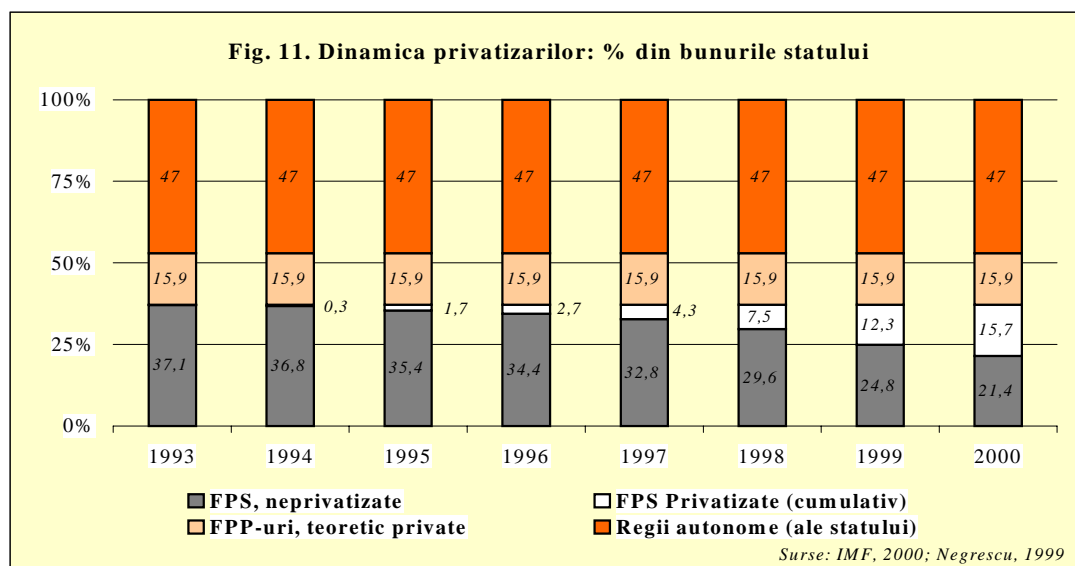

Fig. 10. Sectorul Privat, % din PIB

Regiile autonome înființate în 1990 (deținând aproape jumătate din totalul proprietății industriale) încă mai sunt pe lista vânzărilor, deși unii pași au fost făcuți în ultimii ani în direcția reorganizării lor. Miezul industrial al economiei socialiste a fost abia atins – ceea ce pune în lumină performanța sectorului privat, care produce aproape 60% din PIB cu numai 32% din activele industriale – în fapt numai cu puțin peste 15% întrucât restul aparțin controversatelor FPP-uri – fonduri de investiții cvasi-publice organizate de stat la mijlocul anilor '90 care încă nu și-au demonstrat capacitatea de a acționa ca și proprietari privați și de a schimba comportamentul companiilor din portofoliul lor (Fig. 11.).

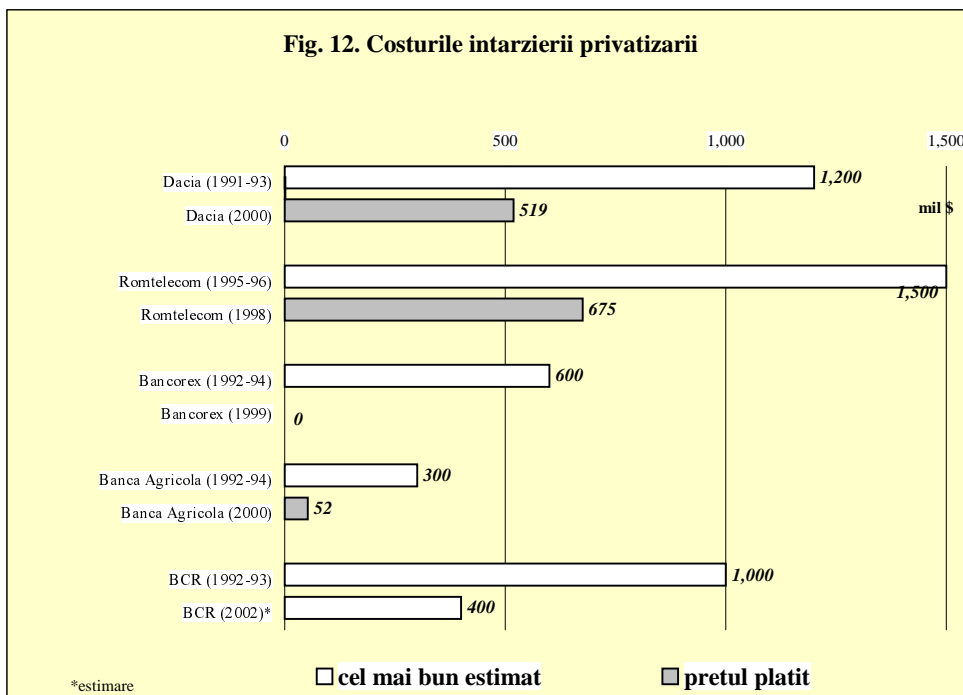
Fig. 11. Dinamica privatizărilor: % din activele statului

Recomandări și avertismente

- Privatizarea *marilor companii* ar trebui accelerată. Orice întârziere presupune costuri în plus pentru societatea românească, atât în forma câștigurilor anticipate care ar rezulta din eficientizare, cât și din cauza scăderii valorii bunurilor vândute. De exemplu, Fig. 12. prezintă o asemenea estimare a fondurilor pierdute de statul român din cauza întârzierii privatizării marilor companii.

Fig. 12. Costurile întârzierii privatizării

- Guvernul ar trebui să evite confuziile și semnalele contradictorii în procesul de privatizare. Atunci când firmele intră în dificultăți, oficialii spun că este dificil să găsească un cumpărător; dar când scot profituri nu se arată interesați de vânzarea lor. Un caz recent este *ALRO*, o fabrică de aluminiu profitabilă, asupra căreia guvernul a apărut din nou nehotărât. Agenția **FitchIBCA**, care a mărit recent ratingul unei emisii de Eurobonduri românești s-a referit explicit la cazul *ALRO* ca fiind un exemplu de politică incoerentă care nu permite îmbunătățiri substanțiale ale ratingurilor de țară.
- Un fapt și mai îngrijorător: guvernul se răzgândește ușor în privința privatizării marilor fabrici de oțel și altor mari firme industriale, care înregistrează pierderi, unde se așteaptă ca sindicatele să se opună restructurărilor făcute de noii proprietari. Problemele de la Reșița constituie un semnal negativ pentru *SIDEX Galați*, una dintre cele mai mari companii din România, aflată acum în discuții avansate pentru privatizare (vezi secțiunea Social pentru detalii). Chiar dacă investitorii străini nu respectă uneori în totalitate clauzele contractuale, guvernul pare oarecum prea grăbit în utilizarea limbajului inflamator care alimentează sentimentele anti-privatizare ale angajaților din industrie și face prea puțin pentru a calma situația.
- Este timpul să se declanșeze privatizarea serioasă în sectorul turismului, întrucât multe rapoarte de țară subliniază această anomalie în cazul României: acest sector de afaceri este încă la pământ după zece ani de tranziție, chiar dacă era printre cele mai importante

obiective ale procesului de privatizare în celelalte țări din zona central și est europeană. Evaluarea de țară făcută de **JP Morgan** publicată în mai 2001 arată că în turism nu a existat aproape nici o investiție străină directă, „ceea ce constituie pentru noi un indiciu clar că privatizarea în acest sector nu a fost eficientă”.

- Mulți observatori, începând cu FMI și Banca Mondială, au semnalat de asemenea că întreprinderile agricole de stat (IAS) ar trebui privatizate urgent. În prezent ele sunt gestionate defectuos. Recent, guvernul a concediat mulți manageri ai acestor întreprinderi pentru opoziția lor pasivă la procesul de privatizare, însă atitudinea lor a fost în mare măsură influențată de lipsa de determinare și de semnalele nehotărâte venite pe linie ierarhică în ultimii ani. Cu toate acestea, chiar dacă guvernul privatizează, este important ca privatizarea să se facă eficient, evitându-se schemele MEBO care s-au dovedit ineficiente: aproape toate din cele 18% din întreprinderi cu performanțe scăzute după privatizare au fost vândute prin MEBO. (Fig. 3.) – iar multe dintre ele sunt foste companii de mașini agricole de stat.

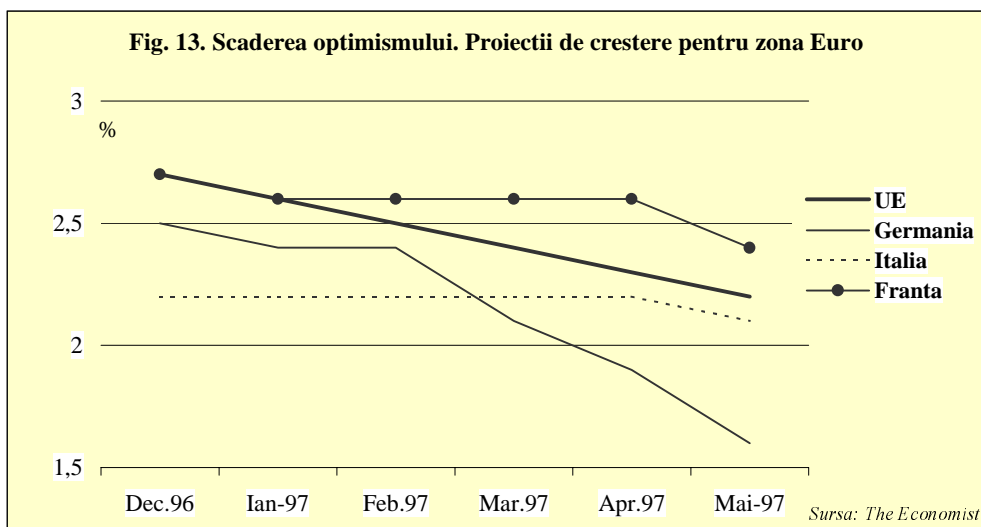
Încercări care trebuie trecute în următoarele trei luni:

- Terminarea privatizării la SIDEX Galați, cea mai mare fabrică de oțel din România, în pofida opoziției liderilor locali și a lobby-ului lor politic interesat în continuarea actualei politici. Negocierile cu ISPAT INTERNATIONAL, singurul investitor care a depus un dosar de licitație, ar trebui să conțină angajamente clare de investiții, garanții sociale pentru forța de muncă și responsabilități pentru curățirea mediului înconjurător. Guvernul trebuie să fie de acord să plătească o parte din costurile de imagine legate de disponibilizările care vor urma.
- Rezolvarea confuziilor legate de privatizarea ALRO (și întreprinderea soră ALPROM) de o manieră durabilă și transparentă.
- Începerea pregătirilor pentru vânzarea BCR, cea mai mare bancă comercială din România, prin depășirea opoziției tacite a debitorilor (în mare parte întreprinderi de stat obișnuite cu condiții favorabile de împrumut) și angajaților. Din practica celorlalte privatizări, angajații au observat că investitorii strategici obișnuiesc să reducă costurile prin eliminarea beneficiilor extra-salariale pe care le primesc cei care lucrează în sectorul bancar de stat.
- Începerea unui proces de privatizare serios în sectorul turistic și în sectorul companiilor agricole de stat.

Tendențe: Conjunctura internațională, creșterea economică și deficitul comercial

Standard & Poor's a îmbunătățit ratingul de țară pentru România de la B- la B, dar nu acesta este motivul pentru care analizăm îndeaproape conjunctura internațională și impactul său asupra României. Deși România este relativ izolată de tendințele economice internaționale, unele evoluții externe ar putea afecta revenirea economică.

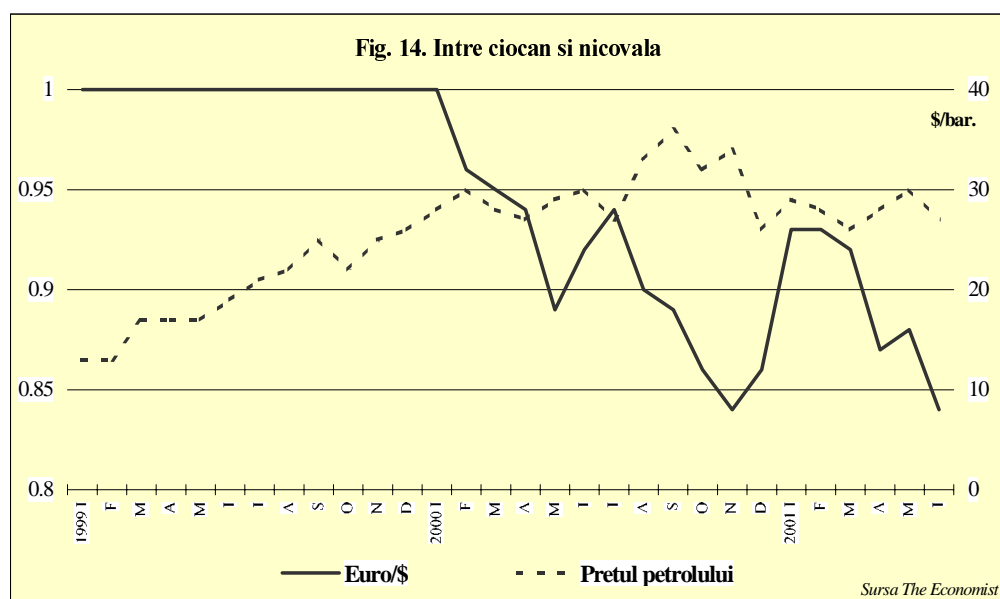
Fig. 13. Scăderea optimismului: proiecții de creștere pentru 2001 în zona Euro

Este vorba în primul rând de evoluția negativă a monedei europene, care va continua în următoarele șase luni. Prețurile ridicate la energie (Fig. 14) împreună cu influențele nefaste ale oscilației Euro vor avea un efect nefavorabil asupra poziționării economiei românești pe plan internațional. Moneda europeană, care a pierdut aproape un sfert din valoarea sa din 1 ianuarie 1999, când a fost lansată, a ajuns acum la 0.85\$ – doar cu puțin peste cel mai scăzut nivel, \$0.8225, atins anul trecut în octombrie. Deși lansată cu mult optimism, doi ani și jumătate de depreciere dovedesc că acest entuziasm inițial era exagerat. Inițial, instituțiile monetare europene nu păreau să ia în calcul căderea Euro, însă au început să înțeleagă că această depreciere are efecte nefaste asupra economiei și constituie un factor psihologic important în conturarea atitudinii europenilor față de noua uniune monetară. Merită observat că anul trecut, chiar înainte ca euro să atingă cota istorică de 0.82\$, un grup de economiști germani au afirmat public că deprecierea monedei va aduce după sine instabilitatea arhitecturii monetare europene și au avertizat că ar putea urma un dezastru financiar dacă aceste evoluții nu se vor opri. De atunci, Banca Centrală Europeană (ECB) și-a schimbat semnificativ atitudinea, însă runda de intervenții coordonate pe plan internațional din septembrie 2000 nu a schimbat semnificativ tendința fluctuantă a monedei. Este foarte important sentimentul manifestat pe piață că ECB va interveni

oricând este necesar. Din câte se pare, o asemenea intervenție în favoarea Euro se va produce curând întrucât moneda europeană nu are șanse de a câștiga teren în fața unui dolar susținut de politicile conservatoare ale președintelui Bush și de o economie care crește, chiar dacă mai lent acum, mult mai sigur decât cea a UE.

Fig. 14. Între ciocan și nicovală

Drept consecință, exportatorii români vor continua să suporte efectele acestei situații monetare internaționale, cel puțin acele companii care vând pe piețele UE (70% din totalul exporturilor), în timp ce importatorii români vor aduce mărfuri ieftine pentru consumatorii interni. *Din această cauză, deficitul comercial nu va scădea în următoarele luni.* La fel de îngrijorător este pesimismul analiștilor financiari în privința creșterii economice în zona Euro în 2001, cea mai importantă piață pentru produsele românești.

Alt factor care ar putea afecta negativ economia românească este **prețul petrolului**. Creșterea economică internațională și rigiditatea relativă a resurselor de petrol au adus prețul acestuia la niveluri istorice. Decizia Irakului de a opri vânzarea petrolului în cadrul acordului „hrană contra petrol” (ajungând la 2.1 milioane de barili pe zi) va susține prețurile ridicate, mai ales că infrastructura slabă micșorează considerabil oferta și nu permite reacții semnificative din partea producătorilor de petrol. Întâlnirea din această lună a principalilor exportatori de petrol (OPEC) nu a luat decizia de mărire a producției, așa cum preziseseră mulți analiști. De fapt, cu excepția unor producători importanți (cum ar fi Arabia Saudită), membrii OPEC produc la capacitatea maximă. Însă, o creștere a ofertei agregate ar trebui să însemne o producție individuală crescută, dacă vor fi respectate cotele pe țări. Decizia de a se întruni din nou pe 3 iulie și amânarea unui răspuns clar pentru al treilea trimestru al acestui an, reflectă speranța unei rezolvări diplomatice a actualei crize și nesiguranța adusă de posibila încetinire a creșterii economice pe plan

mondial. Toate acestea vor presa pentru creșterea prețului petrolului. După o scurtă perioadă de calm, în această vară se vor atinge cote de criză ale acestui preț. Această perspectivă nu este deloc încurajatoare pentru România, o țară care importă 2/3 din energia consumată și care va trebui să înceapă să-și facă rezervele pentru iarna viitoare.

Ca rezultat al acordurilor de asociere a României la UE și CEFTA, o scădere graduală a tarifelor pentru importurile Central și Vest Europene a determinat creșterea comerțului, importurile crescând însă mai repede decât exporturile în ultima lună. Cât timp întreprinderile românești nu reușesc să furnizeze pe piața europeană produse de calitate, situația se poate înrăutăți. Eliminarea completă a tarifelor pentru bunurile industriale din UE începând cu 1 ianuarie 2002 și reintrarea în vigoare a facilităților la importul de produse agricole din țările CEFTA (în special Ungaria), vor adăuga o presiune și mai mare la **balanța de plăți**.

Unii comentatori români și-au exprimat îngrijorarea cu privire la creșterea deficitelor de cont care ar putea crea probleme pe termen lung. Cu toate acestea, ultimul raport de țară al **JP Morgan** este destul de optimist: deși se prevăd deficite mari pentru 2001 și 2002, **JP Morgan** arată că acestea vor putea finanțate din investiții externe nete. Angajamentele anterioare prevăzute în înțelegerile de privatizare sau de investiții sunt aproape de realizare – în special planurile de investiție ale Renault, Continental Tire, Michelin sau ale grupului italian Gruppo Frati.

Direcții de acțiune

- Este răspândită părerea conform căreia cu cât sunt mai stabile fundamentele economiei, cu atât aceasta este mai ferită de șocurile externe. Așadar, România va trebui să-și restructureze economia pentru a o alinia la cerințele cumpărătorilor interni și externi. Industriile mari consumatoare de energie, construite înaintea crizei energetice și menite să asigure supraviețuirea autarhică a țării, trebuie complet reformate.
- Teoria arată că ratele de schimb valutar sunt tampoanele care asigură absorbția șocurilor într-o economie liberă. În România, banca centrală (BNR) nu a împărtășit această opinie și a intervenit mereu pe piață pentru a regla rata leului. I-a întrerupt căderea atunci când a dorit să folosească moneda drept ancoră pentru inflație, sau i-a accentuat căderea atunci când a dorit să încurajeze exportatorii. BNR a cumpărat cantități semnificative de valută străină anul trecut (rezerva sa atingând trei miliarde de dolari) în vederea promovării exporturilor. Totuși, stimularea exporturilor prin activism monetar și fiscal cu scopul de a pune în mișcare o creștere generală „sănătoasă” (tocmai din cauză că este orientată către export) nu este cea mai sigură cale către prosperitate.
- Efectul nefast al căderii Euro asupra inflației din România trebuie analizat ținând cont de încă un aspect: BNR a încercat să mențină

nivelul comerțului cu UE deprecind moneda națională. Această politică și recentul anunț descurajator al guvernatorului BNR care afirmă că inflația nu va ajunge sub 10% în următorii trei ani, demonstrează că teoria conform căreia „scopul principal al băncilor centrale este să apere stabilitatea prețurilor” nu este luată în seamă la București, așa cum se întâmplă în toate țările dezvoltate.

SOCIAL

Tendențe: Prețuri

O evoluție pozitivă, dar există încă posibilitatea ca cea mai recentă rată a inflației – 1.7% să fie depășită luna viitoare.

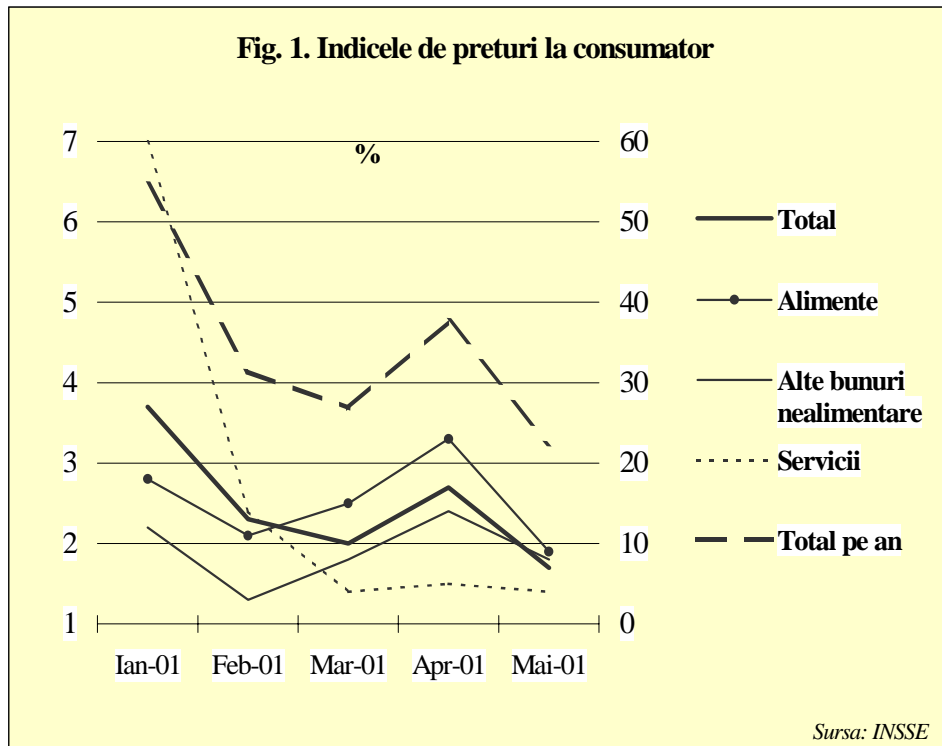
În conformitate cu datele prezentate de INSSE, inflația a avut un declin în mai, când a ajuns la o medie de 1.7%, mai mică decât cea din luna precedentă (2.7%). Alimentele au înregistrat cele mai mari creșteri (1.9%), în timp ce produsele nealimentare au crescut cu 1.8%, iar serviciile cu 1.4%.

Creșterile de preț pentru carnea de vită (5.2%), porc (de 4.3%), pui (7%) și fructe (7.9%) au depășit media lunară. Prețul la lapte și ouă a scăzut. În comparație cu decembrie 2000, prețul alimentelor a crescut în medie cu 15.3%.

Conform cu Fig. 1., există o tendință de scădere pentru prețurile serviciilor și o evoluție fluctuantă în celelalte domenii. Odată cu apropierea verii, prețurile alimentelor vor scădea, ceea ce va diminua contribuția acestei categorii la totalul inflației. Cu toate acestea, creșterile de prețuri anunțate pentru servicii și utilități publice, în special pentru energia electrică (creștere cu 5-6%), vor afecta evoluția constantă a sectorului de servicii și va crește valoarea medie a indicelui de preț la consumator pentru luna viitoare, chiar dacă prețul alimentelor va scădea.

Conform opiniei unui oficial al băncii centrale, mărirea prețurilor la energie va afecta întreaga structură de prețuri, atrăgând o creștere a inflației de 1.7% în următoarele două luni.

Efectele politicilor monetare și economice ale guvernului vor apărea cel mai probabil după a doua jumătate a acestui an.

Concluzii:

- Cota de inflație (1.7%) realizată în mai va fi depășită în lunile următoare.
- Scumpirea energiei altor utilități publice (telefonie) va deveni principalul factor care va influența prețurile la consumator, de vreme ce serviciile rămân la un nivel scăzut constant, iar prețul alimentelor nu va crește.

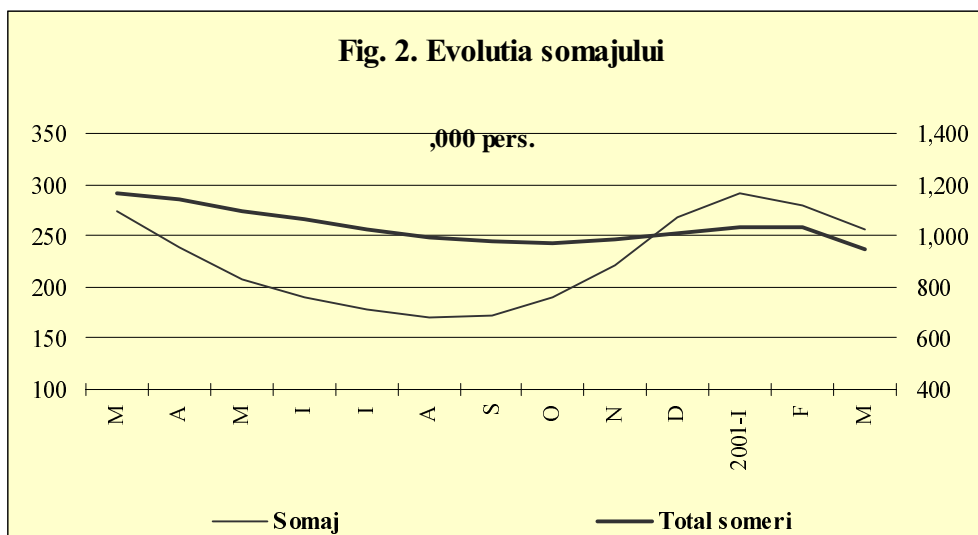
Focus: Piața muncii

Șomajul scade: o ocazie de a reduce presiunile asupra bugetului de asigurări sociale.

Vestea bună este că șomajul a scăzut la 9.3% în mai, cea mai scăzută rată din ultimele șase luni. De la începutul lui 2001 șomajul a scăzut în mod constant în fiecare lună. Rata actuală este sub cea anunțată de guvern în Programul de Dezvoltare și în Pactul Social, semnat cu confederațiile sindicale în februarie.

Se păstrează tendințele generale pentru diferite categorii de șomeri: numărul de persoane care primesc plăți compensatorii a scăzut în ultimele nouă luni și

a ajuns la 23,288 persoane (de la 29,492 în martie). Numărul celor fără drepturi financiare rămâne constant, aproximativ 250,000 persoane. În martie numărul de șomeri care primesc alocație de sprijin era încă mare, dar a urmat tendința generală și a scăzut de la 337,766 la 321,250.

Concluzii:

Șomajul – după categorie (ajutor de șomaj, alocații de sprijin, plăți compensatorii și persoanele care nu primesc beneficii dar sunt înregistrate ca șomeri) – este în scădere. Aceasta face ca tendința de scădere începută odată cu începutul anului să fie constantă.

Numărul de primitori de plăți compensatorii a ajuns la jumătate față de cel de la 31 decembrie 2000 (52,914 persoane). Dacă guvernul nu va acorda noi plăți compensatorii pentru persoanele concediate ca rezultat al restructurării întreprinderilor de stat – o practică foarte populară, însă foarte periculoasă a anilor '97-'99 – următoarele luni ar putea fi și ultimele în care se înregistrează această categorie de șomeri. Cu siguranță, această acțiune va ușura semnificativ presiunea asupra bugetului de asistență socială.

Focus: Copiii instituționalizați

România continuă să aibă cel mai mare număr de orfani din Europa; însă lucrurile se îmbunătățesc

Statisticile privind protecția copiilor au arătat evoluții pozitive în ultimii ani. Politica plasării acestor copii în interiorul unor familii trebuie să continue.

Totuși, noile priorități ale sistemului, prevenirea abandonului și inserția socială, necesită întărirea rolului Autorității Naționale pentru Protecția Copiilor și pentru Adopții (ANPCA), plus o politică clară de integrare.

Obiective politice și structură instituțională

Pentru mulți oameni imaginile șocante din orfelinatele din 1990 constituiau simbolul eșecului sistemului comunist de protecție socială. De atunci, soarta copiilor instituționalizați a apărut periodic în rapoartele de presă despre România și este cel mai greu test în privința atingerii criteriilor politice pentru aderarea la Uniunea Europeană.

Răspunzând acestei presiuni (mai degrabă internaționale), Guvernul Român a făcut un efort considerabil în vederea schimbării sistemului de protecție a copilului. Administrația 1996-2000 a refăcut legislația privind adopțiile și protecția copilului. Sistemul este acum coordonat la nivel național de către ANPCA. Instituțiile destinate protecției copilului sunt sub autoritatea Direcțiilor Județene. Finanțarea este mixtă; o parte din bani provin de la ANPCA și o parte de la administrațiile județene. Cea mai eficientă pârghie prin care ANPCA controlează furnizorii direcți este controlul fondurilor alocate.

În 2000, ANPCA a preluat instituțiile de îngrijire a copilului de la Ministerul Sănătății, Secretariatul de Stat pentru Handicapați (SSPH) și Ministerul Educației Naționale.

Principalul obiectiv al reformei a fost acela de a schimba accentul dinspre concentrarea copiilor în instituții comuniste de dimensiuni mari înspre inserția lor în familii, sau cel puțin în stabilimente asemănătoare familiei. În plus, un număr de servicii alternative au fost dezvoltate și furnizorii privați au fost acceptați în interiorul sistemului. A existat o canalizare mai bună a resurselor înspre activitățile de prevenire. Fig. 3. arată progresul în diversificarea serviciilor destinate protecției copilului.

Dinamici

Statisticile arată îmbunătățiri graduale. Aproximativ 2% dintre cei 6,000,000 copii români (sub 18 ani) sunt înregistrați la instituțiile pentru protecția copilului. Acest număr pare să se fi stabilizat acum. Fig. 4. arată proporția actuală între copiii din instituții și cei din medii familiale (altele decât familia lor naturală). În timp ce raportul este încă (undeva sub) 1:2, tendința este pozitivă, dacă observăm datele din Fig. 7: raportul era 1:4 în 1996.

Fig. 3. Oferte alternative dezvoltate de serviciile publice specializate pentru protecția copiilor

Număr de servicii alternative pentru protecția copiilor, 31 martie 2001	
Centre „Mama și copilul”	27
Centre de îngrijire pe timp de zi pentru familii cu probleme	19
Asigurarea sprijinului pentru tinerii peste 18 ani în vederea continuării studiilor	6
Centre de consiliere familială	13
Servicii mobile de consiliere și planificare familială	3
Servicii prenatale de prevenire a abandonului	8
Centre de pregătire pentru plasament familial / reintegrare	11
Centre de îngrijire a copiilor handicapați	12
Servicii de urgență pentru copiii cu disfuncții	3
Servicii de supraveghere pentru copiii care comit delict	6
Servicii de sprijinire a copiilor pentru încurajarea liberei exprimări	1
Centre de sprijin pentru asistarea copiilor în folosirea drepturilor pe care le au	1
Centre de consiliere pentru copiii abuzați sau neglijați	6
Centre de analiză pentru datele din sistemul de protecție a copiilor	4
Servicii de supraveghere pentru copiii străzii	1
Centru de coordonare pentru asistarea copiilor străzii	1
Centre de tratament și profilaxie pentru copiii abuzați sau neglijați	1
Alte servicii	19

Fig. 4. Locul de rezidență al copiilor care nu trăiesc în interiorul familiilor naturale – aprilie 2001

Numărul de copii instituționalizați sau care trăiesc în familii adoptive, Aprilie 2001	88630	%
Copii protejați în familii adoptive	32,149	36
- Îngrijire profesională (public)	4,562	5
- Îngrijire profesională (private)	1,041	1
- Familii extinse	20,291	23
- Alte persoane / familie	5,101	6
- Încredințat spre adopție ¹	1,154	1
Copii protejați în instituții	56,481	64
- Centre publice de plasament	52,342	59
- Centre private de plasament	4,139	5

¹ Încredințarea spre adopție este o măsură de protecție cu o durată minimă de trei luni, care precede adopția națională

Creșterea numărului de copii instituționalizați în 2000 reflectă o mai completă întocmire a statisticilor din momentul în care ANPCA a preluat controlul asupra sistemului. Această preluare este însă un eveniment unic care trebuie tratat ca atare (i.a. nu reflectă o tendință a ANPCA de a produce statistici mai bune decât alte agenții).

Fig. 5. Locul de rezidență al copiilor care nu trăiesc în familiile naturale, 1996-2001

Număr de copii (mii)	1996	1997	1998	1999	2000	2001*
Număr de copii protejați în familii adoptive (incluzând asistența maternă publică sau privată)	11	11.8	17	23.7	30.6	32.1
Număr de copii protejați în centre de plasament private sau publice	41.8	39.6	38.6	33.4	57.2 **	56.5

*Aprilie 2001

** Inclusiv transferuri ale instituțiilor de la Ministerul Sănătății, Ministerul Educației și Secretariatul de Stat pentru Handicapați către ANPCA

O altă statistică pozitivă este prezentată în Fig. 6. și arată că aproape jumătate din copiii care părăsesc instituțiile se întorc cu familiile naturale.

Fig. 6. De-instituționalizarea, ianuarie – aprilie 2001

Număr de copii dezinstituționalizați (instituții publice și private)	2,586	%
Reintegrați în familia naturală	1,244	48
Adopții internaționale	241	9
Ieșiri din sistem ²	383	15
Altele (inclusiv adopții internaționale)	718	28

Mai mult decât atât, Fig. 7. indică creșterea accentului pus pe activitățile de prevenire: majoritatea cazurilor care nu au necesitat instituționalizarea au fost gestionate prin măsuri preventive (care mențin copilul în familia naturală).

² Ieșirea naturală din sistem se face la 18 sau 26 de ani în funcție de școlarizare.

Fig. 7. Rolul crescând al prevenirii

Număr de copii care locuiesc în familii (fie adoptive fie naturale)	18,274	%
Beneficiari ai activităților preventive (cazuri active aprilie 2001)	12,706	69
Copii integrați în familiile naturale (ianuarie – aprilie 2001)	2,206	12
Adopții naționale (1999 – aprilie 2001)	3,362	18

Starea de sănătate – SIDA

Răspândirea infecției cu HIV în rândul copiilor este o altă realitate înspăimântătoare a României de după 1990. Copiii continuă să reprezinte de departe cea mai mare parte din persoanele infectate cu HIV din România (5,629 din 6,720). Mai important decât atât, jumătate din toți copiii HIV+ din Europa sunt români, în conformitate cu organizația Salvați Copiii.

Datele prezentate în Fig. 8. arată că situația se află sub control. De departe, cei mai mulți copii infectați sunt cei între 10 și 13 ani. Acești copii s-au născut în ultima parte a anilor 1980 și în prima parte a anilor 1990. Aceste date sugerează că societatea încă trebuie să facă față uriașei poveri constituite de tratarea adecvată a acestor copii.³ Cu toate acestea, situația pare să fie sub control în privința noilor cazuri de infecție.

Fig. 8. Infecții cu HIV în rândul copiilor instituționalizați

Număr de copii HIV pozitiv	Vârstă						
	<1	1-2	3-6	7-9	10-13	14-17	>18
913*	2	2	12	49	777	62	9

* Din 18,224 testați

Adopțiile

Politica de adopție internațională a constituit subiectul cel mai important de critică din partea comunității internaționale. Aceasta rămâne cea mai importantă sursă de nemulțumire în faimosul proiect de raport Nicholson. Cea mai gravă acuză se referă la numărul mare de adopții internaționale (și corupția asociată cu ele) și politica de a da prioritate organizațiilor occidentale care se ocupă cu adopțiile în funcție de banii pe care îi donează.

Datele din Fig. 9. arată că deși numărul adopțiilor internaționale a crescut, acestea nu le depășesc pe cele interne. Guvernul a suspendat recent toate adopțiile internaționale în vederea revizuirii acestei politici.

³ Ieșirea naturală din sistem apare între 18 și 26 de ani, depinzând de școlarizare.

Fig. 9. Cazuri de adopție

Adopții	1997	1998	1999	2000	2001(ian – apr)
Adopții internaționale	851	2,01 7	2,57 5	3,03 5	680
Adopții naționale	NA	840	1,71 0	1,29 1	361 ⁴
Indiferent/ fără răspuns	-	2.40	1.50	2.35	1.88

Copiii străzii

Un alt simptom al ineficienței sistemului de protecție a copiilor, cu rezonanță în presă, este acela al copiilor străzii. Numărul lor a fost estimat la 2,000-2,500, cea mai mare parte locuind în București. Alte date despre ei nu sunt cunoscute. Periodicele razii ale autorităților și încercările de instituționalizare a lor (sub diferite forme) nu au reușit să aducă fenomenul sub control deoarece ei folosesc orice oportunitate pentru a se întoarce la viața „liberă”. Recent, guvernul a anunțat din nou că urmează să ridice și să trimită copiii străzii din București către locurile lor natale.

Probleme

Data fiind sensibilitatea internațională a problemei protecției copiilor și ponderea căpătată în contextul integrării europene, acest subiect va continua să fie o prioritate pentru guvern. Aceasta va necesita atât resurse cât și voință politică.

Lipsa unei strategii menite să țină sub control fenomenul copiilor străzii, măsuri autoritare de evacuare a lor din București (împreună cu alte categorii periculoase cum ar fi prostituatele) riscă să fie interpretate în cel mai bun caz drept ascundere a firimiturilor sub covor, iar în cel mai rău ca încălcări ale drepturilor omului. Această linie de acțiune ar putea pune guvernul într-o poziție stânjenitoare.

Structura instituțională a sistemului a fost reformată. Pentru că reunește fostele instituții din domeniu, ANPCA va îmbunătăți coerența acțiunilor guvernamentale. Cu toate acestea, există o graniță destul de subțire între descentralizare (cu virtuțile sale – flexibilitatea și inovația) și fragmentare structurală. Furnizorii de servicii sunt sub autoritatea unei autorități regionale, iar ANPCA nu poate face prea mult pentru a-i controla. De vreme ce ANPCA este cel mai mare rezervor de expertiză în acest domeniu, și are un interes structural în protecția copilului, *guvernul ar trebui să întărească controlul furnizorilor direcți prin ANPCA*. Agenția ar trebui, de asemenea, să devină

⁴ La momentul culegerii datelor, (30 aprilie 2001), 1154 copii au fost încredințați familiilor pentru adopție națională – care se va materializa în trei luni de la încredințare.

coordonatorul tuturor activităților guvernamentale ținând de protecția copilului.⁵

În ciuda îmbunătățirilor aduse de adoptarea standardelor legale internaționale, termenul *abuz* încă lipsește din legislația românească. Acest fapt nu permite serviciilor sociale să intervină într-un număr mare de cazuri în care sunt violate drepturile copilului.

Prioritățile sistemului sunt prevenirea și inserția socială. Cifrele indică anumite direcții de acțiune în viitor:

- 70% din toți copiii instituționalizați au sub 12 ani. Aceasta înseamnă că numărul copiilor din sistem va crește în următorii ani. *O strategie eficientă de inserție socială este stringent necesară.*
- 7% din copiii instituționalizați sunt abandonați după naștere. Cu toate acestea, cauzele abandonurilor nu sunt sistematizate. Furnizorii de servicii se ghidează după factori de risc intuitivi (i.a. sărăcie, familii cu mulți copii, consumul de alcool, origine etnică). *O strategie preventivă eficientă necesită acumularea de date sistematice asupra factorilor de risc.*
- Prioritatea acordată până acum adopțiilor internaționale a fost legalizată prin traducerea în română a Convenției Națiunilor Unite asupra Drepturilor Copiilor (ratificată prin Legea 18 din 28 Septembrie 1990). Versiunea românească a omis un pasaj care transforma adopțiile internaționale dintr-un instrument de ultim resort. Aceasta este o greșeală ușor de corectat: textul Convenției este unul internațional, față de care Guvernele și-au luat angajamentul, iar legea română este doar o traducere. *Ar trebui ca odată cu revizuirea actualei legi preferința pentru adopțiile naționale să fie instituționalizată.*

⁵ De exemplu, ANPCA nu are nici o autoritate în alocarea de către Ministerul Sănătății (fostul SSPH) a sprijinului către persoane (în principal părinți) care au în grijă copii handicapați.

Focus: Excepția de la impozit a specialiștilor IT

Excepția de la plata impozitelor a specialiștilor IT este costisitoare, nedreaptă, potențial periculoasă pentru stabilitatea sistemului fiscal și ar putea să aibă un efect nefast asupra acordurilor cu FMI și Banca Mondială.

Ministerul Comunicațiilor și Tehnologiei Informațiilor (MCTI), împreună cu comunitatea firmelor de IT au propus o lege care ar crește deducerile profesionale de impozitare către angajații companiilor din domeniul IT de la 15 la 500%. Legea se va aplica pentru toate companiile IT licențiate de către MCTI și va acoperi probabil și poziții relevante din administrația civilă și sistemul educațional, „bazat pe clasificarea oficială a meseriilor” a Institutului Național de Statistică și Studii Economice (INSSE). În conformitate cu prima estimare a INSSE, aproximativ 15,000 angajați ar putea beneficia de acest tratament.

Argumente în favoarea legii

- Grupurile de lobby care au promovat ideea afirmă că deducerile ar putea reduce exportul de “creiere” din România, întrucât mulți specialiști tineri și programatori au emigrat către țări occidentale în ultimii ani. Guvernul dorește să transforme România într-un Silicon Valley din Estul Europei și să facă forța de muncă specializată mai atractivă pentru marile companii IT străine.
- Mai mult decât atât, de vreme ce excepțiile de la plata impozitelor sunt puse pe seama cheltuielilor profesionale, măsura ar putea motiva *investițiile private* în tehnologie de calcul în România.

Argumente împotriva legii

- Măsura este *inevitabilă și distorsionantă*. Angajații români din domeniul IT, ca tendințe statistice, sunt tineri, locuiesc în mediul urban, au o profesie, au un grad avansat de educație și sunt, comparativ, bine plătiți. Venitul lor este de 3-5 ori mai mare decât media națională, fără

să se calculeze plățile „gri” și avantajele extra-salariale care constituie mai degrabă norma decât excepția în domeniu. Este foarte dificil de justificat în termeni morali un transfer de fonduri către acest grup, fonduri colectate de la plătitorii de impozite care sunt în general mult mai săraci.

- Majoritatea angajaților din domeniul IT și din lumea academică au deja un computer personal. Argumentul că sponsorizarea, din fonduri publice, a achiziției private de PC-uri ar constitui o investiție în *capitalul uman* (al lor, sau poate al copiilor lor), nu rezistă: școli mai bune și medii familiale mai bune sunt mult mai importante pentru performanțele copiilor. Această măsură nu va atinge exact copiii din familiile dezavantajate (așezările rurale, familiile defavorizate, etc.).
- Procesul de certificare de către MCTI a companiilor și a funcțiilor din organigrame care au dreptul la beneficiul de tăiere a impozitului se va transforma foarte probabil într-o încâlceală administrativă. Identificarea obiectivă a „adevăratelor” firme de IT și separarea „experților” de angajații de întreținere din cadrul acestor companii sau din instituțiile publice este practic imposibilă și vor apărea cu siguranță un număr mare de proteste și decizii arbitrare sau situații absurde și acuze de fraudă și clientelism. Chiar mai mult decât atât, puternicele avantaje create de lege vor mări artificial numărul angajaților din domeniul IT, astfel încât cifra finală va depăși cele 15,000 estimate.
- Măsura este *costisitoare*. Deducerea actuală din impozitul personal este de 15.3 milioane de lei (aproximativ 527 dolari). Dacă deducerea profesională crește de la 15 la 500% din deducerea personală generală, bugetul va avea de suportat un cost suplimentar de 485%, care se traduce printr-o subvenție de 2,555 dolari pe an *per capita*. Dacă numărul de beneficiari este într-adevăr de 15,000, costul total al legii ar ajunge la 38 de milioane de dolari, ceea ce înseamnă mai mult de 0.1% din PIB. Guvernul de abia a reușit să micșoreze deficitul bugetar de la 3.7 la 3.5% în ultima rundă de negocieri cu FMI, iar aceasta a fost privită ca o realizare importantă. Deoarece creditele de impozitare vor produce o gaură bugetară de 0.1-0.2% (depinzând de numărul de persoane ce vor fi scutite), este foarte probabil ca relația cu FMI și Banca Mondială să aibă din nou de suferit.
- Legea nu va fi chiar atât de eficientă în prevenirea *exportului de “creiere”*: experții IT care au o ocazie reală de a emigra vor continua să o facă. 2,555\$ pe an nu vor fi suficienți pentru a-i ține în România, cu atât mai mult cu cât o parte importantă din acești bani vor fi foarte probabil absorbiți de către angajator prin scăderea salariului brut.
- Deoarece 60% din impozitul personal pe venit intră la bugetul local, legea va crea dezechilibrări în *finanțele autorităților locale*. Deducerile vor constitui o pierdere directă pentru municipalitățile în care sunt situate companiile IT. De aici va rezulta creșterea dependenței față de

guvernul central și o limitare a procesului de descentralizare care are în prezent loc.

- Adoptarea acestei legi va crea un potențial serios pentru *tensiuni și proteste de masă*. Când Cutia Pandorei va fi deschisă în privința exceptărilor de la impozitare, alte categorii de angajați ar putea și ei cere tratamente similare și demonstrațiile de stradă pentru scăderea impozitelor ar putea scăpa de sub control în septembrie-octombrie, când vacanța politică se va termina. De exemplu, medicii tineri emigrează în SUA și Canada cel puțin la fel de mult ca și programatorii, educația lor în universitățile românești este mult mai costisitoare iar salariile sunt în general mult mai scăzute. Nu există nici un motiv pentru a nu le acorda și lor aceleași avantaje, iar în felul acesta guvernul ar putea provoca revendicări în lanț chiar în anul în care o politică bugetară responsabilă este considerată a fi principalul test al credibilității sale.

În concluzie, guvernul ar trebui să evite implementarea politicilor salariale costisitoare și discriminatorii în condițiile unei păci sociale fragile, prin legi controversate care au fost considerate chiar și de către Asociația Națională a Producătorilor de Software (într-un fel destul de candid) ca fiind „fără precedent în Europa”.

POLITIC

Mai îndeplinește România criteriile politice stabilite la Copenhaga?

Avertisment: Chiar dacă lucrurile se mișcă, suntem încă în urmă cu aderarea la UE

Administrația publică românească nu este pregătită să gestioneze procesul complex al aderării la UE....Ce se poate face în 2001 pentru îmbunătățirea performanțelor sale?

Câteva evenimente recente au demonstrat poziția fragilă a României în cursa pentru aderarea la UE: proiectul de raport foarte disputat al baroanei Emma Nicholson of Winterbourne, raportor al Parlamentului European, ca și concluzia Consiliului European din iunie de la Goteborg, care a recunoscut că țările rămase în urmă în procesul de aderare, România și Bulgaria, au nevoie de mai multă asistență. România a pornit cu un handicap major și este bine că liderii UE au recunoscut, chiar dacă târziu, această realitate. Mai mult, analiza prezentă în prima variantă a raportului Nicholson din care a reieșit că România nu mai satisface criteriile politice de aderare, așa cum au fost definite la Consiliul European de la Copenhaga din 1993, nu este demonstrată de fapte decât în mică măsură. Cu toate acestea, trebuie spus că, așa cum arătam în numărul trecut al acestui raport, guvernul român trebuie să întreprindă o serie de măsuri înainte de a cere mai multă asistență externă. În momentul actual administrația abia poate gestiona fondurile existente și nu poate fi vorba despre o creștere decât după dezvoltarea capacității de preluare.

Care este situația României în ceea ce privește criteriile de la Copenhaga?

Raportul Nicholson nu este decât ultimul semnal dintr-o serie mai lungă de avertismente prin care oficialii europeni își exprimau temerea că administrația românească nu este capabilă să realizeze dificila sarcină a aderării și că sunt necesare reforme serioase și de profunzime. Dar, cu excepția concedierii unor

funcționari publici angajați de puterea anterioară, guvernul nu a făcut nimic pentru modernizarea administrației publice, ceea ce se reflectă în ritmul și calitatea reformei, în datele de opinie publică (Fig. 1) și în evaluările pe care le obține România de la analiștii străini (Fig. 3, 4).

Fig. 1. Evaluări și comportamente privind sectorul public

Variabilă	Procent
Tratat necorespunzător de un funcționar public după 1989	59
A dat mită recent unui funcționar de la primărie sau tribunal*	13-22
Parlamentarii își fac datoria și răspund cerințelor publicului	11
Judecătorii își fac datoria și răspund cerințelor publicului	27
Funcționarii din ministere își fac datoria și răspund cerințelor publicului	16
Funcționarii din primării își fac datoria și răspund cerințelor publicului	33
Nemulțumit de activitatea Guvernului în legătură cu reducerea corupției*	75
Nemulțumit de activitatea Guvernului în legătură cu ordinea publică*	50

Conform datelor de opinie publică, politicienii, funcționarii publici și puterea judecătorească se bucură de nivelul cel mai scăzut de încredere din partea populației. Doar foarte puțini dintre români cred că ele acționează în interesul general. Cei mai mulți se plâng că au fost prost tratați de funcționarii publici după 1989, iar analiza datelor arată că cei care au dat mită se și plâng că nu au fost bine tratați, ceea ce arată că cel mai des oamenii oferă mită ca urmare a comportamentului defectuos al funcționarului (Fig. 2).

Fig. 2. Model explicativ de regresie cu variabila dependentă “Ați fost tratat necorespunzător de un funcționar public după 1989?”

Variabile independente	Coefficient nestandardizat de regresie cu eroarea standard în paranteză
Cât de des a trebuit să dai mită?	.6410 (.2200) ***
Venit	.4310 (.0300)
Vârstă	2.504E-02 (.0340)
Mărimea localității	2.214E-02 (.0270)
Educație	-3.605E-02 (.0440)
R ² ajustat	.15

Nivelul de semnificație * = p ≤ .05, ** = p ≤ .001, *** = p ≤ .000

Corupția extinsă din administrația publică este consecința directă a incapacității de a oferi servicii publice. Mita nu reprezintă decât o taxă în plus pe care trebuie să o plătească cetățenii români pentru a primi serviciile la care au dreptul ca plătitori de impozit și, de aceea, o abordare represivă a problemei corupției nu va avea rezultate concrete. De fapt, corupția nu este decât un simptom al lipsei de eficiență a întregii administrații, al slăbiciunii

* Sursa indicatorilor care sunt marcați cu semnul * este sondajul BOP din mai 2001; Sursa tuturor celorlalți este un sondaj CURS realizat în 2000.

instituțiilor⁶ românești. Multe dintre problemele nerezolvate, de la dezvoltare economică și integrare socială până la capacitatea de aderare la UE, depind de reșezarea instituțiilor și a rolului acestora.

Pentru ca integrarea treptată în UE să fie posibilă, România are nevoie de structuri instituționale mai mature, capabile să aplice cerințele politice și economice ale Uniunii și să implementeze *acquis-ul* comunitar. Spre deosebire de alte obiective care vin însoțite cel puțin de câteva instituții intermediare (de exemplu strategiile de dezvoltare), aderarea la UE este un scop adesea fără mijloacele adecvate de realizare, și un scop greu de atins de către țări unde instituțiile formale sunt slabe, resursele puține și morala publică dubioasă. Trebuie să insistăm asupra necesității dezvoltării instituționale, în contextul în care România vrea să devină un partener de încredere în procesul de integrare.⁷ Instituțiile slabe traversează statul la toate nivelele – nu ne putem aștepta ca un sector să aibă instituții slabe pe când altul să dispună de instituții puternice. Cazul României este exemplar pentru slaba sa dezvoltare instituțională, iar divergențele ideologice privind transformarea instituțională și obiectivele contradictorii ale guvernelor tranziției au slăbit și mai mult cadrul instituțional.

Această lipsă de eficiență a instituțiilor afectează în mare măsură rezultatele guvernării, și se manifestă cel mai clar în asigurarea protecției legale și juridice a cetățenilor. România trebuie să construiască instituții care să permită cetățenilor un control real asupra guvernului și sectorului public în general. Nemulțumirea față de clasa politică și de funcționarii publici (vezi Fig. 1) vine din sentimentul larg răspândit că guvernul nu este sub controlul oamenilor. Iar acest sentiment este îndreptățit, pentru că instituțiile care ar trebui să asigure comunicarea cu cetățenii sunt extrem de slabe sau lipsesc cu desăvârșire. În democrațiile dezvoltate, controlul vertical este asigurat prin alegeri regulate, și prin competiția pentru resurse dintre diferitele niveluri ale puterii. Controlul orizontal este asigurat la nivel formal de puterea legislativă și de cea judecătorească, dar totodată de ONG-urile, grupurile de interese și de mass-media puternice și corecte, toate având o contribuție esențială.

Conform Sondajului Băncii Mondiale *Business Enterprise Performance* din 1999, secțiunea referitoare la infrastructura instituțională, care evaluează percepția asupra justiției, corupției, criminalității și crimei organizate, pe o scală de la 0 (obstacole în calea statului de drept) la 3 (nici un obstacol), Bulgariei i se atribuie 1,49 puncte iar României 1,48. În același sondaj, Ungaria are 2,34, Slovenia 2,23, Republica Cehă 1,97 iar Polonia 1,7. Atât indicatorii subiectivi cât și cei obiectivi ai corupției și transparenței arată aceeași situație: majoritatea țărilor obțin punctaje care le plasează în jumătatea inferioară a scalei. România și Bulgaria, ca și țările din estul Balcanilor au punctaje mai mici decât Croația la indicatorii privind statul de drept. Am inclus și țări din

⁶ Prin instituție se înțelege, precum în teoria instituțională, ansamblul de practici, proceduri, obiceiuri, iar nu organizație, ca în vorbirea comună.

⁷ Vezi raportul asupra strategiei Băncii Mondiale pentru Europa de Sud-Est pentru un argument mai detaliat în favoarea acestei idei.

fosta Iugoslavie pentru a putea compara toate statele Europei de Est. Apar astfel trei grupuri de țări, în frunte situându-se Ungaria și Slovenia, urmate de Polonia și Republica Cehă, toate având o compatibilitate ridicată cu UE în ceea ce privește afacerile interne și justiția. În ultimul grup se află Macedonia, iar România, Bulgaria și Croația se situează undeva pe la mijlocul scalei, țara noastră fiind chiar puțin în urma celorlalte două.

Fig. 3. Indicatori juridici pentru Europa de Est

Câțiva indicatori juridici și legali pentru Europa de Est.		Albania	Slovacia	Bulgaria	Croația	FRIMaced	România	Kosovo	Ungaria
FH	Statul de drept	5.25		3.75	4.75	4.50	4.25	5.00	1.75
WDR	Predictibilitatea actului de justiție	4.66		4.61	NA	4.28	NA	NA	3.65
EBRD	Index de lege și ordine	NA		1.38	1.43	NA	1.07	NA	2.34
KKZ	Index statul de drept	-0.92		-0.15	0.15	-0.26	-0.09	NA	0.71
ICRG	Lege și ordine (0-6)	2		4	5	NA	4	NA	6
SAR- FH ⁸	Index responsivitate administrativă (0-5)		1.51	2.64		1.74			
FH	Corupție /3	4	3	3	3	3	3	4	1

Notă: În FH și WDR97, valorile mai mari indică o guvernare mai proastă. Pentru indexul EBRD de lege și ordine și pentru TI, KKZ, SAR și ICRG valorile mari indică o mai bună guvernare

Sursa: vezi note SUMAR

Este clar că România are mare nevoie să întărească instituțiile transparenței și controlului orizontal ca și pe cele ale statului de drept în general. România se situează pe ultimele locuri la toate capitolele, fiind singurul dintre candidații la integrare cu performanțe mai apropiate de cele ale țărilor din fosta Iugoslavie, uneori chiar inferioare (de exemplu Croația), decât de rezultatele celorlalte țări candidate.

Este greu de imaginat că o administrație publică care nu poate să ofere cetățenilor servicii curente la un nivel mulțumitor, ar putea să facă față complicatului proces de integrare europeană. Este foarte probabil că Autoritatea Națională pentru Protecția Copilului, subiectul raportului Nicholson, este la fel de corupt ca și celelalte departamente ale Guvernului României. De aceea, nu este deloc de mirare că a fost criticat de raportul Nicholson, dat fiind că exact ineficiența și corupția sunt mai mari în comparație cu statele membre și stau în calea intrării în UE. De exemplu, România are stringentă nevoie de reglementări referitoare la conflictul de interese. Dacă acestea ar fi existat, situația descrisă în raportul lui Nicholson nu ar fi fost atât de gravă. Deși există câteva asemenea prevederi în legea administrației publice, care a trecut de Parlament în februarie, guvernul și-a

⁸ Media notelor acordate agențiilor guvernamentale în funcție de calitatea și viteza reacției (0- cea mai slabă 5 - cea mai bună) la cererea de a face public cel mai recent raport de activitate..

exprimat clar poziția că acestea se vor aplica doar începând cu următoarele alegeri locale.

Raportul Parlamentului European a fost refăcut, dar evaluările la adresa României pe diverse canale media apropiate Comisiei Europene⁹ rămân depreciative. România obține cele mai mici punctaje la majoritatea criteriilor politice, cum ar fi: statul de drept, corupția guvernamentală, progresul reformei și stabilitatea politică (Fig. 3, 4).

Fig. 4. Indicatori politici pentru țările candidate.

INDICATORI: de la 1 la 5, 5 fiind maxim	Cehia	Estonia	Ungaria	Polonia	Slovenia	Bulgaria	Letonia	Lituania	Romania	Slovacia
Progresul reformei	4	5	5	4	5	3	4	3	1	3
Stabilitate politică	3	4	4	2	5	2	3	2	1	2
Corupția guvernamentală	3	4	4	3	5	2	3	3	1	3

Sursa: The Economist.

De unde aceste note proaste acordate României? În definitiv, alegerile din noiembrie 2000 ar fi putut avea efecte mult mai grave. Principala temere a Europei în privința României, privind populismul radical a lui Vadim Tudor, a fost oarecum atenuată. Cu toate acestea, câteva dintre acțiunile noului guvern și ale Parlamentului au creat din nou suspiciuni observatorilor vestici și au dus la catalogările negative din *The Economist*. Printre aceste acte se numără eliberarea din funcții a câtorva persoane din cadrul justiției, în primul rând demisia în condiții dubioase a lui Lucian Mihai, președintele Curții Constituționale, eliberarea din funcții a funcționarilor publici numiți în timpul președintelui Constantinescu, încercări repetate de a trece prin parlament o legislație represivă la adresa presei, cum ar fi Legea privind regimul informațiilor secrete, creșterea pedepselor pentru jurnaliștii acuzați de ofensă adusă autorității, numiri în importante funcții civile a unor persoane care au lucrat pentru serviciile secrete din timpul lui Ceaușescu (vezi numărul trecut al acestui raport), ca și recenta încercare a Parlamentului de a demite Consiliile de Administrație de la Televiziunea Națională și Radio-ul public, care au fost numite legal, prin refuzul de a le aproba rapoartele anuale. De fapt, aceste încercări nu au fost până acum duse până la capăt, fie au fost abandonate de îndată ce s-a creat un scandal public în jurul lor, fie au fost oprite la timp de Curtea Constituțională sau de prim-ministrul Adrian Năstase, dar guvernul a plătit același preț de imagine pe care l-ar fi plătit dacă ar fi fost definitive.

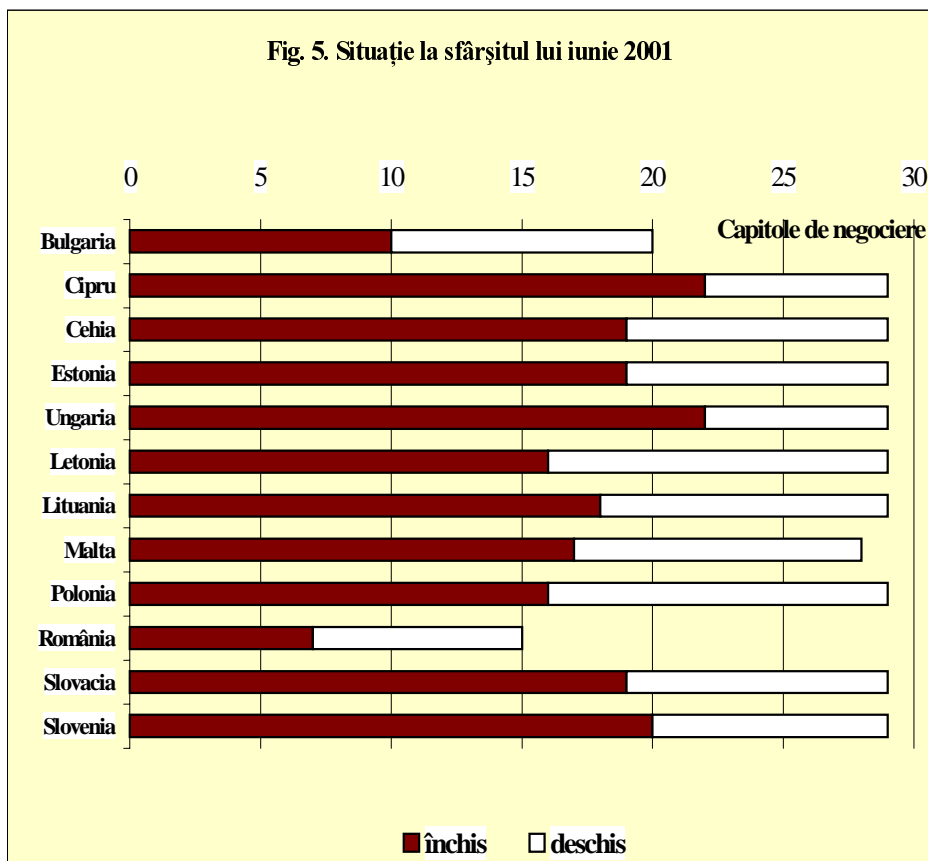
⁹ Atât analizele din *The Economist* cât și cele din *Financial Times* sunt mai aproape de evaluările negative din raportul Nicholson decât de versiunea guvernului român.

Dintre acestea, cea mai greu de înțeles este mobilizarea Comisiilor Parlamentare de cultură împotriva Consiliilor de Administrație din Radioul și Televiziunea publice. Faptul că mandatele Parlamentului și ale unor asemenea Consilii se suprapun doar parțial e un fenomen frecvent în Europa de Est și se datorează în principal procedurii greoaie de adoptare a legilor privind audio-vizualul și numirii întârziate a membrilor Consiliului. Deși în toate țările din regiune există acuzații de ingerință politică în activitatea acestor consilii, nu există nici un precedent de desființare a consiliului pur și simplu pentru că s-a schimbat majoritatea politică, în lipsa unei acuzații serioase de fraudă în administrare.¹⁰ Dar astfel de condiții nu pot fi invocate în cazul Televiziunii și Radioului din România, dat fiind că ele sunt reglementate de cea mai defectuoasă lege din Europa, care nu interzice conflictele de interese, permițând membrilor consiliului să ocupe și poziții editoriale, ba chiar să producă sau să apară în emisiuni. Cum conflictul de interese e legal, e greu de văzut ce alte încălcări ale legii pot fi imputate celor două instituții. Mai mult, o abordare managerialistă din partea Consiliului a rezolvat probleme financiare cronice ale celor două instituții, deci Parlamentul nu poate folosi nici această scuză pentru a desființa consiliile. Mai mult, dovezi din studii panel din timpul ultimei campanii electorale arată că marea majoritate a publicului canalelor publice a votat cu actualul guvern, în ciuda faptului că aceste canale erau conduse de persoane numite de fostul guvern. În timpul scurs de la alegeri, cele două canale au fost și mai puțin critice față de noul guvern, de aceea nu e clar ce rost are schimbarea actualei conduceri și aducerea unor personaje din vremea lui Ceaușescu ale căror nume au fost vehiculate în mass-media ca posibili candidați. O astfel de schimbare nu poate aduce nici un avantaj guvernului, dimpotrivă acesta va plăti un preț nenecesar. Guvernul ar trebui să se împotrivescă presiunilor venite din partea celor care s-ar aștepta să devină membri ai acestui Consiliu în cazul în care schimbările ar interveni. Bune sau proaste, aceste noi consilii au fost primele numite în mod legal, și lăsându-le să își termine mandatul s-ar înregistra un câștig pentru democrație și pentru imaginea guvernului Năstase, atât pe plan intern cât și în străinătate. Revizurii ulterioare ale legislației referitoare la audio-vizual ar trebui să reducă rolul Consiliului Audio-Vizualului, lăsându-i acestuia ca sarcină principală aceea de distribuitor al frecvențelor, și ar trebui să reglementeze conflictul de interese în care se află unii membri ai Consiliilor de Administrație din TVR și din Radio. Aceasta este probabil singura intervenție utilă pe care un guvern o mai poate avea în activitatea celor două instituții publice de media.

¹⁰ Situația din Ungaria nu este creată de guvernul Fidesz, ci de incapacitatea partidelor din opoziție de a se pune de acord asupra unui candidat. În ciuda serioaselor critici aduse lui Orban pentru faptul că consiliul MTV nu este complet, el ar putea oricând replica – ceea ce s-a și întâmplat – că el nu poate obliga socialiștii și extremiștii de dreapta să se pună de acord asupra celui care va ocupa ultimul loc din acest consiliu.

Situația negocierilor cu UE

Raportorul Parlamentului European a fost acuzat de incorectitudine în descrierea situației copiilor. Totuși, nu se poate spune același lucru despre raport în ceea ce privește avertismentul privind serioasa întârziere a negocierilor cu UE. (vezi Figura 5.)

Relațiile diplomatice dintre UE și România au început o dată cu Acordul de Asocieră, semnat la 1 februarie 1993 și care a intrat în vigoare la 1 februarie 1995. Acest acord din 1993 reglementează actualele relații dintre UE și România. De asemenea, oferă baza legală și instituțională pentru relațiile viitoare dintre cele două părți. Unul dintre principalele obiective ale documentului este crearea unei zone comerciale libere în următorii 10 ani. România și-a prezentat cererea oficială de aderare la Uniunea Europeană la 22 iunie 1995. Doi ani mai târziu Comisia Europeană și-a făcut publică opinia despre candidatura României și, după întâlnirea Consiliului European de la Helsinki de la sfârșitul anului 1999, Consiliul a decis să înceapă negocierile cu România în primăvara lui 2000.

Fig. 6. România: Starea procesului de negociere

Președinția	semI/00 – Portugalia	semII/00 – Franța	SemI/01 – Suedia	SemII/01 – Belgia	SemI/02 – Spania	SemII/02 – Danemarca
1. Libera circulație a bunurilor						
2. Libera circulație a persoanelor						
3. Libera circulație a serviciilor						
4. Libera circulație a capitalului						
5. Dreptul companiilor						
6. Concurența						
7. Agricultură						
8. Pescuit						
9. Transport						
10. Taxare						
11. Uniunea Monetară						
12. Statistică						
13. Politica socială						
14. Energie						
15. Politica industrială						
16. IMM-uri						
17. Știință și cercetare						
18. Educație						
19. Telecomunicații						
20. Cultură și audiovizual						
21. Politica regională						
22. Protecția mediului						
23. Protecția consumatorului și sănătatea						
24. Justiție și afaceri înteme						
25. Uniunea vamală						
26. Relații externe						
27. Securitate și politica externă						
28. Control financiar						
29. Finanțe și buget						
30. Instituții						

închise

deschise

documente depuse

Până acum, România a închis numai 7 din cele 31 de capitole de negociere, fiind ultimul dintre statele candidate. Raportul Comisiei din 2000, care analizează drumul României spre aderare, a fost mai degrabă pesimist.

Raportul susținea că s-au înregistrat prea puține progrese în reformarea economiei de stat, că România are o administrație publică neperformantă, că s-a făcut prea puțin pentru a reduce nivelul corupției, că România nu are o economie de piață veritabilă și că are perspective mai degrabă negative privind viitorul economic. Graba de care dă dovadă Ministerul Integrării Europene de a deschide noi capitole de negociere se poate dovedi riscantă atâta vreme cât România este incapabilă să le închidă pe cele deja deschise. Este ca și cum un elev ar cere să i se dea mai multe teme chiar dacă nu a reușit să le termine pe cele primite. Nu contează câte capitole sunt deschise, ci câte se închid. Numărul de capitole închise este un indicator al capacității guvernului de a face față schimbărilor aduse de procesul integrării, pe când simpla deschidere a unor capitole nu este decât un mod de a face reclamă bunăvoinței noastre de a ne integra. Dacă există voință politică, ea trebuie dovedită prin implementarea acquis-ului, adică prin închiderea cu succes a capitolelor de negociere - să luăm exemplul Slovaciei, care era la același nivel cu noi în urmă cu un an ca astăzi să fi sărit pe primele locuri. Mai sunt multe de făcut înainte de a ne gândi să deschidem noi capitole: de exemplu, intenția de a deschide capitolul *Justiție și Afaceri Interne* în acest an pare a fi o încercare sortită eșecului încă din start, dată fiind situația din acest domeniu, prezentată mai sus. Încă înainte de a se pune problema adoptării acquis-ului, este nevoie de reforme interne serioase prin care justiția și instituțiile de aplicare a legii să fie aduse la un nivel comparabil cu cele din statele membre, iar guvernul nu a trecut la aplicarea nici unei reforme de acest tip până acum, demilitarizarea poliției fiind încă la stadiul de proiect parlamentar. Mai mult, reforma justiției a fost amânată renunțându-se la pachetul de măsuri propus de fostul guvern Isărescu. Bun sau rău, acest pachet fusese realizat cu ajutorul UE și avea meritul de a fi cuprinzător. O simplă ordonanță de revizuire a procedurilor codului civil nu poate suplini numărul mare de schimbări de care este nevoie în vederea adoptării acquis-ului pentru Justiție și Afaceri Interne. Indicatorii economici au înregistrat până acum valori mai bune decât cele prognozate de Comisia Europeană, dar acest lucru nu este de ajuns. Nu este de mirare că până și publicul observă că guvernul nu face destule eforturi pentru a îndeplini criteriile UE (vezi Fig. 6).

Fig. 7. Opinia publică despre aderarea la UE.¹¹

Guvernul face tot ce este necesar pentru aderarea României la UE	35
Persoane care ar vota pentru aderarea României la EU	77

BOP Metromedia, iunie 2001

Principalul câștig al Consiliului European de la Goteburg este că europenii au înțeles că întârzierea României și Bulgariei nu se datorează exclusiv slabelor performanțe recente ale acestora, cât și - mai ales - condițiilor inițiale mai

¹¹ Date din BOP – Metromedia Transilvania, Mai 2001.

grele. Transformarea dezvoltării durabile într-o prioritate a UE ne oferă motive serioase să sperăm într-o schimbare a politicii Comisiei astfel încât să ofere mai mult ajutor țărilor candidate aflate într-o situație mai grea. Dar președinția suedeză s-a încheiat, iar Belgia și Spania, următoarele state care vor prelua conducerea UE nu vor fi la fel de interesate de agenda largirii. Spania s-a opus deschis reformei ajutorului structural, ea fiind una din principalele beneficiare până în prezent, și discutarea problemei acestui ajutor și a politicii agricole comune exact în timpul președinției Spaniei, în prima jumătate a anului 2002, oferă motive de îngrijorare. Guvernul României ar trebui să înceapă imediat o acțiune de lobby pe lângă guvernul Spaniei. Scopul acestei campanii politice ar trebui să fie obținerea sprijinului pentru dezvoltarea infrastructurii de drumuri care să lege de Europa țările din Estul Balcanilor. Colaborarea cu Bulgaria în aceste chestiuni nu ar putea aduce decât avantaje.

Fig. 8. Câțiva indicatori pentru țările candidate

	CZ	ES	HU	PL	SL	BU	LV	LI	RO	SK
GDP/capita ajustat la puterea de cumparare (PPP-1999) (Media pe UE =100)	62	38	53	42	73	24	29	31	28	49
Procentul de angajati in agricultura din totalul angajatilor (1999)	5.2	8.8	7.1	18.1	10.2	18.1	15.3	20.2	41.7	7.4
Investitii directe - mii USD <i>per capita</i>	1.68	1.64	2.05	1.04	1.35	0.464	1.75	0.649	0.268	0.389

În ceea ce privește vizele pentru spațiul Schengen, în ciuda faptului că există bunăvoință de ambele părți, potențialul de imigrare al României rămâne cel mai ridicat din regiune, conform unui sondaj CEORG dat publicității în iunie. Aproximativ 31% dintre români sunt interesați să caute de lucru într-o țară membră a UE, în comparație cu 20% dintre bulgari, 23% dintre polonezi și doar 14% dintre cetățenii maghiari. Acest număr poate scădea până la aderarea României. Însă, până atunci cetățenii români nu vor avea voie să lucreze în UE, chiar după scoaterea țării de pe lista neagră a vizelor, ci vor avea în continuare nevoie de permise de muncă, conform legislației interne a fiecărei țări membre a UE.

Recomandări:

1. Administrația publică trebuie să fie eficientizată și adusă sub controlul publicului, iar pentru aceasta există chiar câteva instrumente la îndemână care pot fi folosite. În urma scandalului care a survenit ca urmare a intenției de a adopta Legea Informațiilor Secrete, guvernul a propus, în urma negocierilor cu PNL, aflat în opoziție, și cu societatea civilă, proiectul Legii Liberului Acces la Informațiile Publice. Acest proiect, care între timp a fost adoptat de Camera Deputaților, este

prima lege prin care se impune un control al publicului, obligând instituțiile guvernamentale să publice *ex officio* rapoarte de activitate pentru anul precedent și modul de folosire al banilor publici. Aceasta poate fi o modalitate de a reduce serios cheltuielile necontrolate, de a îmbunătăți comunicarea internă a instituțiilor și de a crește încrederea publicului în instituțiile de stat. Atât Banca Mondială cât și Uniunea Europeană alocă resurse importante care pot fi folosite pentru a crește capacitatea noilor birouri de relații cu publicul de a-și îndeplini sarcinile, iar acesta poate deveni instrumentul – și i se poate face reclamă în acest fel – de reformare a administrației publice, pe care o sugeram în primul număr al acestui raport.

Fig. 9. Câți est-europeni ar fi interesați să muncească în UE (%)

Sunteți interesați de gasirea unui loc de munca în UE după aderarea țării dvs. la UE?	Rep Ceha		Ungaria		Polonia		Bg	Ro
	sep 00	mai 01	sep 00	mai 01	sep 00	mai 01	mai 01	mai 01
1. Da, ma intereseaza si voi incerca in mod cert	4	4	6	7	10	13	9,6	17,3
2. Da, sunt interesat si probabil ca voi incerca	7	8	7	7	8	10	10,6	13,5

Source: CEORG poll, 2001

2. Ca urmare a transformării reușite a PDSR într-un nou partid social-democrat, premierul ar trebui să aibă un mai mare control asupra partidului său. Încercări de încălcare a legii, precum tentativa de demitere a membrilor Consiliilor de Administrație de la Radio și Televiziune, întreprinsă de parlamentari care își urmăresc propriile interese, pot avea drept rezultat doar costuri politice absolut inutile pe care guvernul și premierul le vor plăti, nu cei care le-au inițiat. Guvernul are în schemă atîția ofițeri de legătură cu Parlamentul: e momentul ca aceștia să-și dovedească utilitatea, controlând asemenea inițiative nefericite și oprindu-le înainte de a deveni publice.
3. În ciuda eforturilor depuse de Ministrul Justiției de a prezenta schimbările de personal ca făcând parte dintr-o campanie de luptă împotriva corupției, popularitatea justiției este în continuă scădere. Încercări de a politiza acest domeniu și abordarea represivă a reformei nu vor îmbunătăți calitatea actului de justiție, ci dimpotrivă, este dovedit că ele au ca rezultat scăderea încrederii publicului în aceste instituții și împiedică construirea unei culturi legale de tip european. Justiția trebuie reformată în aceeași măsură ca și administrația publică, dar simple revizuirii ale codului penal nu pot fi de ajuns. Este necesar un efort deosebit pentru a gândi și implementa o reformă urgentă care trebuie să se afle într-un stadiu avansat în momentul în care vor începe negocierile la capitolul Afaceri Interne și Justiție în toamna acestui an.

Guvernul ar trebui să își revizuiască structurile instituționale însărcinate cu negocierile pentru aderarea României la UE. În primul număr al acestui raport sugeram că datorită structurii acestor instituții s-ar putea ca ele să nu fie eficiente. Din păcate am avut dreptate: România continuă să fie pe ultimul loc al cursei pentru aderare. Ar trebui să fie conferite atribuții clare unei singure autorități, iar aceasta să și-o exercite asupra întregului proces de integrare, ca și asupra tuturor instituțiilor implicate, inclusiv asupra tuturor ministerelor. Această funcție ar trebui ocupată de un politician ce se bucură de autoritate și este cunoscut pentru eficiența sa, și pentru relațiile bune cu oficialii UE. Aranjamentul instituțional actual este inefficient și lent, și cu cât trece mai mult timp până ca acesta să fie schimbat, cu atât mai mare va fi prețul pe care guvernul îl va plăti în cele din urmă.

Tendențe: Stabilitate și încredere politică

Nu au apărut schimbări importante

După o creștere de scurtă durată a încrederii în politicieni, publicul pare a reveni la scepticismul obișnuit. Mai ales scăderea popularității justiției este îngrijorătoare și dovedește că avertismentele anterioare privind statul de drept erau întemeiate (Fig. 10.). *Guvernul trebuie să acorde prioritate problemelor justiției.*

Fig. 10. Opinia publică despre nivelul de trai și guvernare¹²

Variabila	Febr.	Mai
România se îndreaptă într-o direcție greșită/nicăieri	54	52
Satisfacția în legătură cu nivelul de trai	18	25
Optimism în legătură cu nivelul de trai în următorul an	36	19
Încredere în președinte	58	48
Încredere în Prim Ministru	67	49
Încredere în principalul lider al opoziției (Traian Băsescu)	65	50
Încredere în Guvern	52	44
Încredere în justiție	40	29

Sursă: Barometrul de Opinie Metromedia, finanțat de OSF Romania.

În altă ordine de idei, guvernul prezintă o stabilitate de invidiat. Partidul aflat la guvernare a primit și câțiva noi membri plecați de la alte partide, în principal de la PD, ca urmare a schimbărilor interne din formațiunile de

¹² Date furnizate de Barometrul de Opinie Publică al Fundației Soros România, IMAS (feb) și Metromedia Transilvania (mai).

opozitie. PRM tinde să voteze în Parlament din ce în ce mai mult cu partidul aflat la guvernare, iar asumarea responsabilității pentru legea investițiilor directe a reprezentat un succes al premierului. Un sondaj al SAR în Parlament arată că nici măcar membrii partidelor de opoziție nu cred că guvernul va fi pus în dificultate de vreo moțiune de neîncredere până la sfârșitul acestui an (Fig. 11).¹³

Fig. 11. Probabilitatea unei moțiuni de cenzură în cursul acestui an (%)

Vă așteptați la o moțiune de cenzură în cursul acestui an?			
	Da	Nu	Nu știu
PDSR	14.1	52.2	33.5
UDMR	40.7	59.2	-
PD	16.1	83.8	-
PNL	33.3	64.5	-
PRM	21.4	78.5	-
TOTAL	20.1	63.9	15.9

Cine ar iniția o asemenea moțiune?¹⁴	
(% din cei care au răspuns cu da la prima întrebare)	
6%	PNL
19.6%	PNL, PD, PRM
9%	PNL, PD, UDMR
22.7%	PRM, PD, UDMR, PNL
13.6%	PRM
24.2%	Nu știu

Focus: Cum ne afectează “Legea Statutului Maghiarilor”?

Guvernul Orban a decis să arate întregii lumi că maghiarii sunt mai naționaliști decât românii. Guvernul român nu ar trebui să rateze această ocazie angajându-se într-o întrecere de naționalism.

Adoptarea de către Parlamentul ungar a așa-numitei legi privind statutul maghiarilor din afara Ungariei pe data de 19 iunie, la care s-a opus doar minusculul Partid Liberal (SDSZ), a provocat o furtună de proteste în

¹³ Sondaj realizat de SAR în Camera Deputaților. Rezultatele au fost ajustate în funcție de algoritmul de distribuire a locurilor în Parlament.

¹⁴ Conform opiniei celorlalte partide

România. Dintre toate țările din primul val al aderării la UE, Ungaria a fost cea care s-a străduit cel mai mult să își păstreze granițele deschise către țările vecine. Acest lucru se datorează în mare parte faptului că în aceste țări vecine trăiesc mari comunități de maghiari, mai ales în Transilvania, în Rutenia (Ucraina), Voivodina (Iugoslavia) și în Slovacia. Conform acestei legi, fiecare etnic maghiar care nu este cetățean al Ungariei poate obține un "certificat de maghiar" dacă cere acest lucru. Un astfel de certificat va da dreptul celui care îl posedă să călătorească fără viză și să muncească în Ungaria pe o perioadă de trei luni în fiecare an, cu toate beneficiile care decurg de aici. Aceste certificate nu vor da însă etnicilor maghiari dreptul de a vota, decizie luată după îndelungi dezbateri aprinse în Parlamentul maghiar. Conform Secretarului de Stat de la Ministerul Afacerilor Externe Ungar Szolt Nemeth,¹⁵ aproximativ 25% din etnicii maghiari care trăiesc în afara granițelor vor să se stabilească în Ungaria, iar acest procent poate crește când țara va deveni membră a UE. Viktor Orban a contrazis însă această afirmație când a spus că Ungaria poate primi circa 4 milioane de maghiari din afara granițelor sale în următorii ani pentru a suplini scăderea forței sale de muncă. Nu este clar în ce măsură această decizie a guvernului maghiar este conformă legislației UE, dată fiind lungă lista de observații ale Comisiei Europene (CE) dintre care doar o mică parte au fost adoptate de Ungaria. CE a avertizat de asemenea că dacă legea face vreo discriminare între cetățenii țărilor membre, Ungaria va trebui să renunțe la ea înainte de aderare. Și cel mai probabil că asta se va întâmpla.

În România, toate partidele politice au reacționat isteric la apariția acestei legi, forțând în acest fel guvernul să aibă o poziție dură. Cu toate acestea, guvernul trebuie să aibă în vedere două aspecte pentru a putea păstra un oarecare control asupra situației:

- I. Problema nu este nouă și nu Ungaria a inventat aceste drepturi speciale. România și Slovacia au făcut-o înainte Ungariei. În 1997, în timpul guvernului Meciar, Slovacia a adoptat legislația referitoare la "certificatul de slovac" prin care dădea anumite drepturi de cetățean etnicilor slovaci care trăiau în țările vecine, în special în Ucraina. Ca urmare, Slovacia a introdus vize pentru cetățenii țărilor din CSI și astfel îndeplinește condiția de a adopta întreg acquis-ul Schengen din prima zi de aderare. România, la rîndul ei a extins chiar și dreptul de vot, deci cetățenia deplină, asupra solicitanților din Republica Moldova.
- II. CE nu a fost încântată de această lege. Anumite părți ale ei sunt clar în contradicție cu legislația Uniunii, și ca atare sunt de nesuștinut. Guvernul român ar trebui să lase CE să rezolve această problemă și să nu se implice prea tare. O exprimare exagerată a sentimentelor naționaliste în România nu ar afecta negativ imaginea Ungariei, ci pe cea a României. Nu are, de exemplu, nici un sens să se facă amenințări că legea nu va fi implementată pe teritoriul României, dat fiind că

¹⁵ RFE/RL *Newsline* din 20 aprilie 2001

acest lucru este oricum în puterea guvernului nostru și se poate face fără tărașenie. Ceea ce ar trebui făcut mai degrabă este susținerea pe lângă Comisie a punctului de vedere că această lege intră în contradicție cu legislația UE. Viktor Orban a făcut probabil o mare greșeală, dar România nu va avea de câștigat dacă va răspunde la naționalismul lui Orban cu și mai mult naționalism. Cum alegerile nu se apropie, guvernul nu ar trebui să încerce să intre în competiție cu PRM sau cu PNL la capitolul naționalism. Nu are sens ca guvernul să susțină moțiuni inițiate de PRM în Parlamentul European. Asocierea PRM cu acest subiect, și a oricui cu PRM nu face decât să pună în pericol interesul național al României și să compromită o cauză în care România are dreptatea de partea sa.

JURIDIC

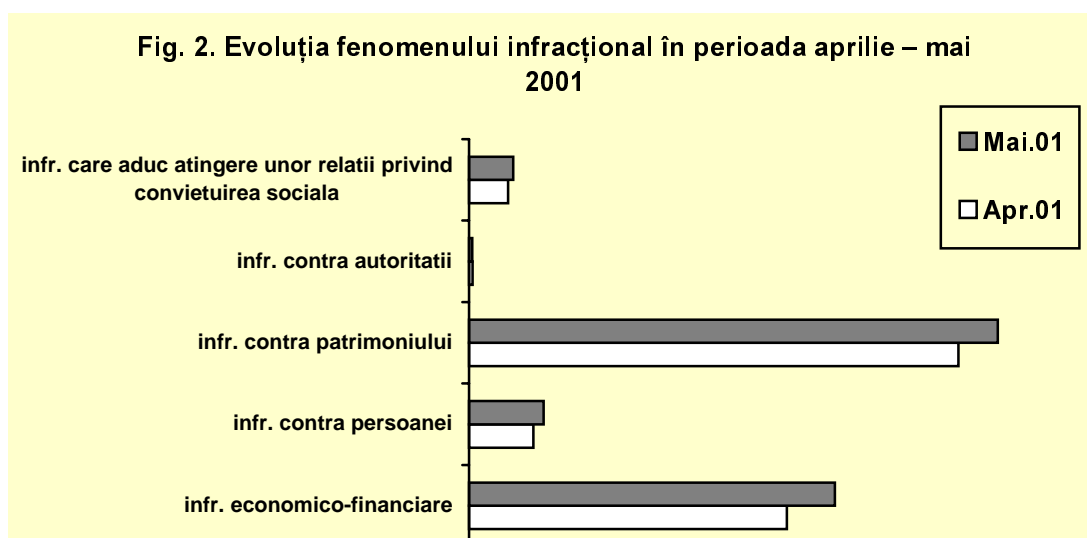
Tendențe: Criminalitatea

În lunile aprilie – mai 2001 s-a înregistrat o ușoară creștere a numărului de infracțiuni la majoritatea categoriilor de infracțiuni. Singura categorie de infracțiuni care au înregistrat un scădere este reprezentată de cele care aduc atingere autorității. Se detașează prin creșteri spectaculoase infracțiunile îndreptate contra patrimoniului. Creșterea atacurilor asupra proprietății publice sau private este un fenomen observabil de o bună perioadă de timp, care reflectă sărăcirea unui segment social tot mai larg. Această afirmație este susținută de ponderea mare a persoanelor fără ocupație (cel puțin 40%) în cadrul celor care săvârșesc infracțiuni (vezi Fig. 1).

Fig. 1. Ponderea persoanelor fără ocupație din totalul persoanelor învinuite de săvârșirea unor infracțiuni în perioada aprilie - mai 2001-06-28

	Aprilie 2001	Mai 2001
Total infracțiuni	19.691	23.046
Fără ocupație	7952 (40%)	9551 (41%)

De asemenea, a crescut numărul infracțiunilor de natură economico-financiară. Această creștere poate însemna pur și simplu ca astfel de infracțiuni au fost într-o mai mare măsură descoperite și înregistrate în statistici, probabil ca urmare a ofensivei declanșate de poliție și procuratură împotriva celor care au gestionat fraudulos patrimoniul public. Ofensiva împotriva crimei organizate, prin care se desfășoară și procese financiare ilegale, este la rândul ei o explicație pentru creșterea în statistici a numărului acestor infracțiuni.

Focus: Prostituție și proxenetism

După revoluția din 1989, diverse infracțiuni, printre care proxenetismul și prostituția, au devenit mai vizibile și în același timp numărul persoanelor acuzate de aceste delikte a crescut constant (vezi Fig. 3).

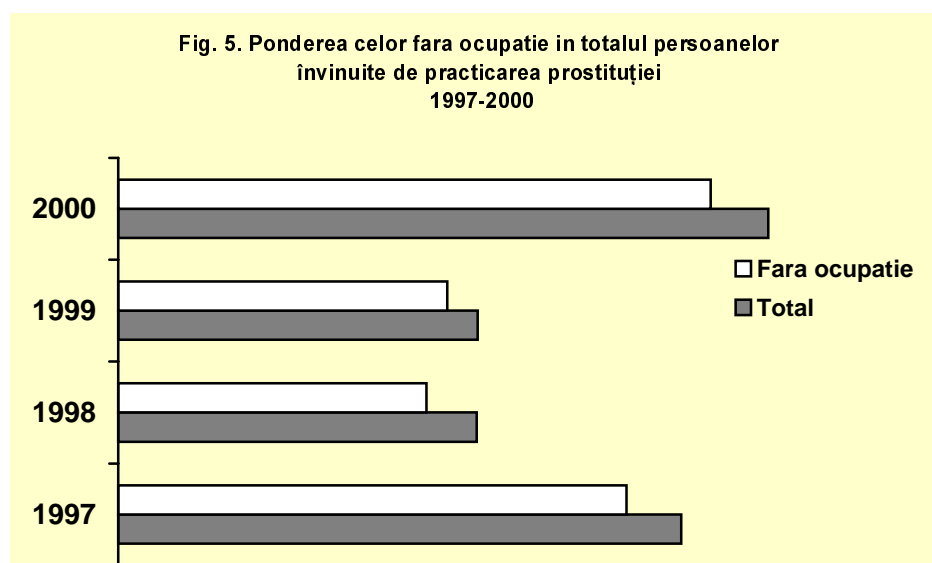
Fig. 3. Numărul de infracțiuni de prostituție și proxenetism înregistrate în perioada 1990-2000

	1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000
	Prostituție și proxenetism							Prostituție			
Total infracțiuni comise	15	112	216	381	305	698	730	607	390	390	733
								Proxenetism			
								429	260	325	465

Fig. 4. Numărul de persoane inculpate trimise în judecată pentru săvârșirea infracțiunilor de prostituție și proxenetism în perioada 1997-2000

	1997	1998	1999	2000
Prostituție	251	169	117	160
Proxenetism	293	150	153	213

Fundalul social general al acestui fenomen este reprezentat tot de sărăcia populației, fapt care reiese de ponderea foarte mare (91% în anul 2000, mult mai mare decât procentul general, la toate categoriile de infracțiuni) al persoanelor fără ocupație din totalul celor învinuite de practicarea prostituției (Fig. 5).

Note:

→, 1999. *Rezultate și performanțe ale întreprinderilor din industrie.* (INSSE), București.

Nellis, J., 1999. *Time to Rethink Privatization in Transition Economies.* FMI, Washington DC.

→, 2000. *Privatizarea în România, 1992-2000.* FPS, București.

→, 2000. *Romania.* IMF Staff Country Report no. 00/159. December, Washington DC.

Abrevieri:

INSSE – Institutul Național de Statistică și Studii Economice

FPS – Fondul Proprietății de Stat

FPP – Fondul Proprietății Private

ICPC – Institutul de Cercetare și Prevenire a Criminalității

BNR – Banca Națională a României

PRM – Partidul România Mare

PNL – Partidul Național Liberal

PD – Partidul Democrat

UDMR – Uniunea Democrată a Maghiarilor din România

Societatea Academică din România este un *think tank* care desfășoară activități de cercetare în domeniile politicilor publice și al reformei sectorului public, cu scopul de a promova ideile și normele unei guvernări democratice și al integrării euro-atlantice.

Alte publicații ale SAR pot fi găsite la: <http://sar.euroweb.ro>

- Ultimele apariții din colecția “**Working Papers in Public Policy**”:
 19. ALINA MUNGIU-PIPPIDI, Enlightened participation? Political learning in a post-communist environment. Lessons from the fall 2000 Romanian campaign
 20. CIPRIAN FARTUSNIC, ROMANIȚA ELENA IORDACHE, On a free market of information in Romania. Comments and Proposals around the liberal draft for a Free Access to Information Act.
 21. VICTOR PLATON et al., Politica de gestionare a deșeurilor din mase plastice.
 22. BOGDAN CHIRIȚOIU, DRAGOȘ CRISTIAN RADU, OLTEA ROSSELA STOICESCU, DAN SUCIU, The Broken Mirror. Review of the evaluation function of the Romania’s social policies ministries.
 23. CONSTANTIN CIUTACU, LUMINIȚA CHIVU, Fondul de mediu în România.
 24. **ALINA MUNGIU-PIPPIDI, For An Institutional Approach To Post Communist Corruption: Analysis And Policy Proposal Based On A Survey Of Three Central European States**
- The **Crisis Papers** series:
 1. SORIN IONITA, Expandable government: the fluidity of the Romanian cabinets as an obstacle for institutional reforms.
 2. ALINA MUNGIU-PIPPIDI et al., Electoral reform in Romania: can it help?
- **Jurnalul Român de Științe Politice** (PolSci) – o revistă de știința politică cu apariție trimestrială